

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

1^E JAARGANG

WOENSDAG 6 SEPTEMBER 1916

No. 36

INHOUD

	Blz.
DE OPLOSSING DER VISSCHERIJKWESTIE.....	553
De Roebelkoers	555
Turksche statistiek	556
Geldcirculatie in bezet Rusland	556
De daling der suikerprijzen in Amerika	557
De praeadviezen der Vereeniging voor de Staathuishoud- kunde en de Statistiek	557
INGEZONDEN STUKKEN:	
Het kapitaal na den oorlog	557
REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	558
MAANDCIJFERS:	
Inklaringen op Amsterdam en Rotterdam	558
Emissies in Augustus 1916	559
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	559—567
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

Bijdragen en mededeelingen den inhoud betreffende, alsmede gegevens voor de afdeling „Statistieken en Overzichten” gelieve men te zenden aan het secretariaat, Geldersche Kade 21 b, Rotterdam, telefoon No. 10685.

Abonnementsprijs franco p. p. in Nederland f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richtte men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

5 SEPTEMBER 1916.

De geldmarkt had deze week over het algemeen een gewoon verloop. Privaat-disconto bleef zich op het eenigszins verhoogde peil van $1\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{4}$ pCt. handhaven; alleen op den eersten beursdag dezer week was de notering nog een fractie hooger $1\frac{1}{4}$ — $\frac{3}{8}$ pCt. Ook de notering voor prolongatie-rente bereikte op dezen dag het hoogtepunt van de week n.l. $1\frac{1}{4}$ pCt.; op de andere dagen was de notering onveranderd $1\frac{1}{2}$ pCt.

De wisselmarkt stond zeer sterk onder den invloed der politieke en militaire berichten. De Entente-devieses waren over het algemeen vast, de noteringen op de Centrale mogendheden daarentegen flauwer.

Opnieuw is de voorraad gouden munt bij de Nederlandsche Bank met een millioen gulden verminderd en ook de zilvervoorraad is weer belangrijk afgenomen.

Het Rijk plaatste wederom f 21 millioen schatkistpromessen bij de Nederlandsche Bank, waardoor de post Binnenlandsche wissels een groote vermeerdering onderging en nu bijna hetzelfde bedrag heeft bereikt, hetwelk zij vóór de plaatsing der $4\frac{1}{2}$ pCt. staatsleening aanwees. Een aanzienlijke vermeerdering van de biljetten-circulatie ging met deze credietverleening gepaard.

DE OPLOSSING DER VISSCHERIJKWESTIE

Een medewerker schrijft:

Moeilijk vraagstuk, welke wel de diepste roerselen zijn, die de volksziel in beweging zetten. Telkenmale tijdens dezen oorlog schenen belangrijke inheemsche industrieën wegens gebrek aan grondstoffen tot stilstand gedoemd te worden; graan, aan de Nederlandsche regeering geconsigneerd en voor de Nederlandsche bevolking bestemd, werd weken lang in Engelsche havens opgehouden; vreedzame schepen, varende onder Nederland's aloude vlag, werden op roekeloze wijze getorpedeerd — en zie, op handen zijnde werkloosheid zoomin als mogelijke hongersnood en aanslagen op menschenlevens zijn in staat geweest zóó spontaan en zóó algemeen een uitbarsting van ontroering te voorschijn te roepen als zulks vermocht is door het opbrengen van een deel van Holland's visschersvloot naar Britsch gebied.

Het is dus toch waar, dat het volk waardevoller goederen kent dan eigendom en leven? Toch waar, dat het heiligste bezit eener natie haar geschiedenis is? Toch waar, dat het ons rechtsbewustzijn is, dat de richting onzer daden bepaalt?

Indien ja, dan is de verklaring voor de hand liggende. Want indien er één ding is, waarmee de geschiedenis van ons land is saamgeweven, dat zijn opkomst, bloei, vernedering en herleven heeft meegeemaakt, eeuwen lang het troetelkind is geweest van hoog en laag, van jong en oud, dan is het wel onze zeevisscherij geweest, inzonderheid de haringvisscherij: nationale industrie bij uitstek van jaarhonderden her.

In de hier aangegeven richting wijst ook het opvallende feit, dat terwijl de Engelsche eischen betrekking hadden zoowel op de versche zeevisscherij als op de haringvisscherij, de ontroering bij het volk als zoodanig daarover eigenlijk uitsluitend betrekking had: op het laatst bedoelde bedrijf, dat blijkbaar het nauwst aan het hart ligt. Ook betrof de ontroering niet zoozeer de eischen op zich zelf, als wel het feit, dat er eischen gesteld werden. Velen toch onder de verontwaardigden wisten slechts zeer onvoldoende, waarin de gestelde eischen eigenlijk bestonden.

Kern der voorwaarden was zekerheid te verkrijgen, dat via Nederland (weg der voortgezette reis) geen contrabande (in casu visch) Duitschland bereiken zou. Dat laatste kon belet op tweeërlei wijs; hetzij door een deel der vloot op te leggen, terwijl de rest bleef varen om te voorzien in de behoeften van Nederland zelf aan visch, in welk geval men van Engelsche zijde bereid was schadevergoeding te verlenen voor het stil liggen van het grootste deel der vloot; hetzij door het deel der vloot, dat volgens de eerste regeling zou stil liggen, voor Engelsche rekening te charteren. Beide eischen werden door de Nederlandsche vertegenwoordigers onaannemelijk verklaard. Uit economisch oogpunt voerde men er tegen aan, dat de eventuele vergoeding wel de reeders kon schadeloos stellen, maar dat daarmee niet de werkloos geworden bemanning gebaat was. Bovendien zou het stil liggen der schepen een terugslag uitoefenen op de verwante

Mandela
Polak

bedrijven: kuiperijen, taanderijen, boeterijen; de handel zou buiten emploti raken, de winkelstand met armoede bedreigd worden. Varen voor Engelsche rekening was, afgezien van het duikbootengevaar, eveneens onmogelijk, daar de schepen dan in Engeland zouden moeten havenen, waar geen gelegenheid bestond op Hollandsche wijs netten te tanen en te boeten en waar men ook niet het Hollandsche fust vond, waarmee bij de inrichting der schepen rekening was gehouden; bovendien zou men niet meer tegen molest gedekt zijn, terwijl ten slotte aan deze regeling ten deele dezelfde fouten kleefden als aan de eerste, dat de nevenbedrijven zonder werk zouden raken.

Daarnaast kante men zich op grond van internationaal recht tegen eenige belemmering der Nederlandsche visscherij. De visch wordt gevangen in de vrije, d.i. de eigen zee, het vervoer — een integreerend deel van het bedrijf — geschiedt door eigen gebied naar eigen havens, waar de visch te koop wordt aangeboden op de eigen markt, die open is voor iedereen. De visch is dus niet bestemd voor een aan Engeland vijandig leger, ook niet voor de burgerij van een aan Engeland vijandig land. Mitsdien is volgens algemeen erkende volkenrechtelijke regelen de visch niet vatbaar voor beslagname door een oorlogvoerende. Voorts — en hierop wees speciaal minister Loudon in de Tweede Kamer — is de „Nederlandsche Noordzeevisscherij niet gelijk te stellen met een internationalen transporthandel, uitgelokt door de speciale behoeften van één der oorlogvoerenden; zij is eene nationale industrie van zeer oude dagteekening, die geenszins haar ontstaan te danken heeft aan den oorlogstoestand. Een belemmering dier industrie” (die thans 852 schepen telt met ruim 11.000 koppen bemanning, voor zoover betreft de haringvisscherij, en 200 schepen met ca. 3000 koppen bemanning, voor wat betreft de trawlvloot, een en ander verdeeld over 275 reederijen) „zou het gevestigd bestaansmiddel van een belangrijk deel der Nederlandsche bevolking treffen, niet alleen van de reeders en visschers, maar ook van allen, wier bedrijf” (waarin ongeveer 9 à 10.000 personen werkzaam zijn) „afhangt van de visscherij.”

Het werd niet ontkend, dat een groot deel der visch, die op de open Nederlandsche markt komt, door Duitschland wordt gekocht; wil Engeland dit beletten, dan koope het zelf op onze open markt de visch op. Ook is de richting van export onzer visch niet gewijzigd; immers in normale jaren gaan er evengoed groote kwantiteiten naar Duitschland en zeer geringe naar de geallieerden. De volgende tabel geeft in dezen nadere bijzonderheden (in tons van 1000 K.G.) ¹⁾.

Herkomst of Bestemming	Aanvoer trawlen beugvisch	Aanvoer steur- en pekelharing	Invoer alle visch	Uitvoer verse zeevisch	Uitvoer haring	Uitvoer alle visch
—	33.099	99.222	—	—	—	—
België	—	—	367	11.250	9.103	21.280
Duitschland	—	—	950	11.740	78.476	90.460
Engeland	—	—	12.428	98	762	1.119
Noorwegen	—	—	7.898	—	1.088	1.103
Zweden	—	—	1.891	—	3.789	3.794
Ver. St. N. Am.	—	—	1	—	14.247	16.951
Alle andere	—	—	230	6	2.694	3.477
Totaal 1913	33.099	99.222	23.765	23.094	110.159	138.184
„ 1912	37.342	65.924	22.755	26.827	69.909	101.308
„ 1911	31.815	85.541	17.613	20.261	79.182	102.088
„ 1910	28.717	97.728	18.038	21.762	96.278	123.199
„ 1909	25.332	100.805	16.381	16.291	98.445	118.162

¹⁾ Een optelling der staten voor aanvoer plus invoer geeft het totaal der zeevisch, die Nederland bereikt. In de cijfers zijn niet begrepen de geringe hoeveelheden makreel, die bij de drijfnetvisscherij op haring mee wordt gevangen. In 1913 beliep dit kwantum 1087 ton. Vermeld zij voorts, dat ook bij het trawlvissen ietwat haring wordt gevangen; deze hoeveelheid is medegemeld onder trawl- en beugvisch.

Overigens wilde men Engeland zooveel mogelijk tegemoet komen; had dit bezwaar om de prijzen te besteden, die Duitschland op de open markt betaalde, dan wilde men voor Engeland doen, wat men voor Duitschland niet deed, n.l. een deel der vangst voor vasten prijs *reserveeren*. Voor de haring herhaalde men het aanbod, reeds in het voorjaar gedaan, toen men vruchteloos loomateriaal en netten uit Engeland wilde betrekken, om 50 pCt. van den haringexport tegen den zelf kostenden prijs van f 40 per kantje te leveren, op welk voorstel nimmer antwoord was ontvangen.

Ongeveer op deze basis is het gelukt ten aanzien der verse zeevisch tot overeenstemming te komen; de schepen mogen in Holland blijven havenen, 30 pCt. der vangst blijft in Nederland, 35 pCt. der door Engeland gewenschte soorten wordt door Engeland op de open markt in IJmuiden gekocht tegen dagprijs, waarop dan door de reeders restitutie wordt verleend over zoodanig bedrag, als de marktprijs op den dag van den koop hooger is dan de gemiddelde prijs der soort over het eerste halfjaar 1916. Deze prijs is zeer redelijk, zoodat zelfs in het geval, dat Duitschland voor zich zelf gelijke voorwaarden eischt (dus lagere prijzen wil betalen dan het nu geeft) het bedrijf loonend blijft.

* *

Wellicht zou het gelukt zijn gelijktijdig op denzelfden voet ten aanzien der haring tot overeenstemming te komen, als hier de zaak niet moeilijker geweest was, doordien Engeland, waar men haring in verschillende zouten pekelt en ze overigens gaarne gebakken of gerookt of op andere wijs geconserveerd dan gezouten nuttigt, eigenlijk vrij slecht de Hollandsche pekelharing kan gebruiken, en indien de zaak ook niet vertoebeld was door de z.g. Algimex-kwestie, waarbij de vraag werd opgeworpen, of er wel werkelijk in Nederland een „open” markt voor haring bestond, en of niet wellicht sommige reeders zich *bij voorbaat* verbonden hadden hun vangst naar Duitschland te leveren, zoodat althans op hun aanvoeren de theorie der „contracte met vijandelijke bestemming na voortgezette reis” van toepassing zou zijn. Ten bewijze hiervoor beriep men er zich op, dat een IJmuidensch reeder zijn aanvoeren niet in de Rijksvischhal op den afslag bracht, doch ten einde de 2 pCt. veilingkosten en verdere overladingskosten te ontgaan, zijn haring direct op den trein naar Duitschland zette en daarvoor den prijs ontving, dien de Algimex, vertegenwoordigster der Centrale Einkaufsgesellschaft, daarvoor bepaalde. Als verder bewijs werd aangevoerd, dat in Vlaarding reeders, die zelf ook handelen, een deel der haring afslaan, doch de rest voor zich houden (welke dus niet afgeslagen wordt) en aan den Algimex leveren. Er werden berekeningen gemaakt, waaruit zou blijken, dat de Algimex voor de haring minder betaalt dan deze den handelaar, die op de open markt koopt, met inbegrip zijner kosten zelf kost — bij welke berekeningen men echter vergat, dat de reeder aan zichzelf als handelaar de haring tegen lager prijs overdoet dan hij als handelaar aan andere handelaars berekent. De onjuistheid der verdachtmakingen, dat de bovenbedoelde IJmuidensche reeder niet vrij zou zijn om zijn haring te verkoopen aan iedereen, blijkt wel hieruit, dat toen men hem verzocht ook „den schijn des kwaads” te vermijden en al zijn haring te doen afslaan, hij aantonds daartoe is overgegaan . . . waarbij echter als eenig gegadigde weer de Algimex optrad, daar niemand hooger prijs geeft.

Eveneens werd als bewijs, dat géén vrije markt bestond, aangevoerd, dat door middel van de „Haring-contrôle-maatschappij” de Algimex controle op het gewicht en de kwaliteit der haring uitoefent, alsmede dat alle niet aan den Algimex geconsigneerde partijen na passeeren der grenzen in Duitschland of België in beslag worden genomen. Deze kwestie, hoe onaangenaam overigens voor de han-

delaren, die in Duitschland of België niet aan hun gewone afnemers kunnen leveren of prijzen berekenen, die zij zelf wenschelijk achten, heeft echter met de vraag, of er in *Nederland* een open markt is, niets uit te staan; geen enkele bepaling immers belette den handelaars, die geen genoegen willen nemen met den door den Algimex bepaalde prijs, hun haring elders dan in België of Duitschland af te zetten . . . iets, dat zij uiteraard niet deden, omdat men in geen enkel land voor de haring meer wil geven dan de Algimex doet.

Maar met dat al hebben deze vertroebelende factoren, evenals sommige andere gebruiken van localen aard, die nog het restant zijn van eeuwenoude gewoonten en afnems met een open markt te maken hebben, de afdoening der visscherijkwestie, voor zoover de haring betreft, vertraagd, met het bedroevende gevolg, dat, terwijl van onze ongeveer 200 trawlers er slechts 7 naar Engeland zijn opgebracht, van de 852 Nederlandsche haringvaarders ten slotte meer dan 150 in Britsche havens lagen.

Eindelijk is echter ook hier overeenstemming verkregen. Bij de getroffen regeling, voor welke richtige nakoming de organisatie onzer haringreeders borgstaat, is bepaald, dat men vrij is 20 pCt. der vangst te exporteeren, waarheen men wensch, dat de Engelsche Regeering het recht heeft verdere 20 pCt. te koopen tegen denzelfden prijs, dien de Nederlandsche Regeering betaalt, en dat de rest, na aftrek van de hoeveelheden, die voor Nederlandsch verbruik — eveneens ca. 20 pCt. — noodig zijn, zal worden uitgevoerd naar Noord-Amerika of andere landen, waarheen de geallieerden zulks toestaan. Voor die rest betaalt de Engelsche Regeering aan de reeders een toeslag van 30 sh. per gepakte ton van 115 K.G. netto inhoud. Het blijft den Nederlandschen schepen verboden in de verboden zone te visschen. Daarentegen zullen alle aangehouden schepen, voor zoover zij behooren aan reeders, bij de Vereeniging van Nederlandsche haringreeders aangesloten — de aansluiting toch vormt de waarborg voor het nakomen der aangelegene verplichtingen — worden vrijgelaten en zullen deze schepen als gewoonlijk uit Engeland de benodigde materialen (netten, cachou e.d.) kunnen bekomen.

Als tijdstip van inwerking treden werd 1 September aangenomen; reeders en handelaars hebben van de gelegenheid, dat er enkele dagen speling bestond, gebruik gemaakt door voor 1 September zeer aanzienlijke hoeveelheden haring — naar schatting 6500 à 7000 ton — naar Duitschland te exporteeren, zoodat op den datum van het van kracht worden der overeenkomst de voorraad haring hier te lande zeer gering was geworden.

Naar verluidt zal ook van Duitsche zijde geen bezwaar worden gemaakt tegen bovenbedoelde overeenkomst, welke aan de centralen aanmerkelijk geringer hoeveelheden haring verschaft dan zij in normale jaren uit Nederland betrokken, en zijn dus alle moeilijkheden opgelost, voor zoover althans niet de bewoordingen der overeenkomst zelf tot verschillende uitlegging aanleiding geven. De kans daartoe schijnt ons niet buitengesloten, waar het de clause betreft, dat de Engelsche Regeering het recht heeft 20 pCt. der vangst op te vorderen tegen den prijs, dien de Nederlandsche Regeering betaalt. Nu is het een feit, dat de Nederlandsche Regeering in het geheel geen haring koopt; de hier te lande gedistribueerde z.g. „regeeringsharing” is door de „Zeevischvereeniging” tegen verlaagden prijs beschikbaar gestelde haring, die door haar op de open markt wordt aangekocht tegen dezelfde prijzen als b.v. Duitschland besteedt. Het verschil tusschen in- en verkoopprijs wordt gevonden uit de opbrengst van een z.g. consentrecht, waarvoor de exporteurs de beschikbaarstelling van haring in natura afkopen.

De clause zal van Engelsche zijde wel zoo bedoeld zijn, dat Engeland het recht heeft 20 pCt. der haring te vorderen tegen den prijs van de „beschikbaarstelling voor het Nederlandsche publiek; dus tegen ca. f 25 per ton, en niet tegen den inkooprijs van ca. f 60 op de open markt. Gaan beide partijen hiermede accoord, dan rijst nog de vraag, of bij den export de consentgelden (ca. f 6 per ton van 150 K.G. bruto) komen ten laste van de Engelsche Regeering of van de Nederlandsche reeders.

DE ROEBELKOERS.

In de afgelopen week heeft de notering van het Russisch devies zich zeer belangrijk kunnen verbeteren; terwijl aan het eind der vorige week 154 R. te Londen met £ 10 gelijkwaardig golden, bedraagt de koers thans ca. 144, nadat een oogenblik zelfs 136 genoteerd werd. Als oorzaak voor deze plotselinge zeer krachtige verbetering van de intusschen ook thans nog ruim 45 % gedeprecieerde Roebelvaluta wordt algemeen het ingrijpen van Roemenië in den wereldoorlog genoemd.

Kan de stand van het krijgsbedrijf inderdaad op de wisselkoersen invloed uitoefenen? Gedurende den ganschen oorlog is dit van verschillende zijden ontkend. Men beriep zich op vroegere ervaringen, met name op het verloop van de Fransche wisselkoersen in den rampspoedigen oorlog van 1870-'71 en ook in dezen oorlog viel het niet moeilijk op tal van stijgingen en dalingen van verschillende deviezen te wijzen, die klaarblijkelijk met den loop der gebeurtenissen op het slagveld in geenerlei verband stonden, dikwijls recht tegen de schijnbare ontwikkeling van den oorlogskans ingingen. Men hield staande, dat de buitengewone afwijkingen, die de wisselkoersen vertoonden, en de van tijd tot tijd plaats vindende schommelingen hun uitsluitende verklaring vonden in de ontzaglijke verschuivingen op de betalingsbalans en de toevallige constellatie deze balans op ieder gegeven oogenblik. Ook de geringe invloed, dien naar veler gevoelen het ingrijpen der Duitsche regeering tenslotte op het algemeene koersverloop van den Mark heeft gehad, werd als bewijs aangehaald voor de stelling, dat factoren, die niet in de betalingsbalans zelve verandering brengen, al bitter weinig invloed op het verloop der wisselkoersen vermogen uit te oefenen.

Het ingrijpen van Roemenië heeft nu echter een wijziging der wisselnoteringen tengevolge gehad, die moeilijk met eene directe verandering in de betalingsbalans in verband kan worden gebracht. Verwachtingen dat een spoediger ontsluiten van de Dardanellen en hervatten van Rusland's export hiervan het gevolg zouden kunnen zijn, kunnen natuurlijk hun invloed doen gelden.

Niet onmogelijk is ook, dat men de kansen van Rusland op het vinden van credieten in het buitenland gestegen acht en hierop in zekeren zin anticipeert.

Het is echter de vraag of enkel uit deze en dergelijke overwegingen de zoo aanzienlijke koersnotering te verklaren is, te meer waar met deze koersverbetering een zeker herstel van de noteringen op de andere entente-landen is gepaard gegaan, terwijl de deviezen op de centrale mogendheden tegelijkertijd een tegengestelde beweging vertoonden, waarbij vooral de Oostenrijksche kronen een vrij scherpe daling hebben ondergaan.

Speelt dus toch de vertrouwensfactor een belangrijke rol? En zoo ja, welke? Staan wij m.a.w. slechts tegenover een kortstondige golfbeweging of is inderdaad een blijvende verschuiving van het koersniveau te verwachten? Het zal in verband met deze en dergelijke vragen in hooge mate belangwekkend zijn, het toekomstig koersverloop der verschillende valuta na te gaan.

TURKSCH-STATISTIEK.

Een enkel woord zij gewijd aan het „Bulletin Annuel de Statistique de l'Empire Ottoman”, jaargang 1327 (1911), hetwelk, ofschoon 1914 als jaar van uitgave dragende, onlangs verscheen. Het is een 385 pagina's groot, goed verzorgd boek, het derde dat in deze serie is verschenen, echter zag van het eerste overzicht (1909) slechts eene Turksche bewerking het licht. In latere jaren werd ook eene Fransche uitgave bezorgd. De staten behandelen hoofdzakelijk financieele onderwerpen, daarnaast is een twaalfstal graphische voorstellingen in het werk opgenomen, waarvan wij hier enkele in nadere beschouwing willen nemen.

Van de algemeene inkomsten en uitgaven van het Turksche keizerrijk zijn technisch goed geslaagde cartogrammen ontworpen, welke weinig evenwicht vertoonen tusschen inkomsten en uitgaven van de vilayets op zichzelf beschouwd. Door economisch-geographische factoren in rekening te nemen, is het nog niet mogelijk overeenstemming aan te toonen. Onze waarneming moge dan ook op feilen in de financieele huishouding wijzen.

De graphische voorstelling, aangevende de waarde van in- en uitvoer, verdient eveneens belangstelling en kenmerkt zich evenzeer door zaakkundige opvatting. De resultaten der jaren 1907—1911 zijn afzonderlijk in beeld gebracht. Het zou van veel gewicht zijn als ook beschikt kon worden over de totalen der jaren 1912 en 1913, maar reeds wat hier voorhanden is wijst voldoende uit, dat Dr. Harms het bij het rechte eind heeft als hij de vele menschen, die de toekomstige ontwikkeling der Duitsch-Turksche economische betrekkingen met groote verwachting en geestdrift tegemoet zien, waarschuwt: „In diesen Wein wird noch viel Wasser fliessen” ¹⁾. Immers de volgende in- en uitvoercijfers staan voor het jaar 1911 te boek:

Invoeren:	Gr. Britannië	9.945.900	T.P.
	Duitschland	5.162.700	„
	Oostenrijk-Hongarije	6.838.100	„
	Rusland	3.040.700	„
	Frankrijk	3.939.100	„
Uitvoeren:	Gr. Britannië	5.977.000	„
	Duitschland	1.514.500	„
	Oostenrijk-Hongarije	3.460.700	„
	Rusland	949.300	„
	Frankrijk	4.683.600	„

Het is opmerkelijk, dat Dr. Harms zich van getallen bedient, die een ongunstiger resultaat voor Duitschland opleveren. Volgens hem (pag. 214) droeg Engeland 20 pCt. tot den Turkschen invoer bij, Frankrijk 18 pCt., Oostenrijk-Hongarije 9,21 pCt., Duitschland 9,13 pCt.; uit de bovenstaande getallen vindt men echter onderscheidenlijk: 22,11 pCt., 8,76 pCt., 15,19 pCt. en 11,48 pCt. In de Turksche Statistiek komen Oostenrijk-Hongarije en Duitschland dus vóór Frankrijk. Toch zal men met bovenstaande getallen voor oogen Harms' overtuiging moeten deelen, dat eene directe belangrijke verlevendiging van den Duitschen buitenlandschen handel met Turkije niet te wachten staat.

Wil men nog weten welk figuur Nederland in de statistiek maakt: wij verheugen ons ook al in eene actieve handelsbalans en voeren in Turkije voor 815.800 T.P. in, waartegenover wij voor 417.900 T.P. van daar betrekken. Met 1910 vergeleken namen de invoeren met 2,51 pCt., de uitvoeren met 20,10 pCt. toe, wat in analogie met andere landen niet een gunstig teeken mag heeten.

Tenslotte zij onderstaande vergelijkende statistiek der rijksuitgaven overgenomen, welke boekdeelen spreekt van het peil waarop de Turksche staatsinrichting zich bevindt.

¹⁾ Dr. B. Harms, *Deutschlands Anteil an Welthandel und Weltschiffahrt*, 1916.

Nature des dépenses:	% par rapport an total des dépenses
Dette publique:	
Emprunts, avances, garanties kilométriques	22,10
Pensions viagères et retraites	8,65
Services publics:	
Finances, Postes et Télégraphes, Douanes, Cadastre.	11,09
Grand-Vézirat, Conseil d'Etat, Aff. Etran- gères	0,81
Intérieur	3,72
Cheikh-ul-Islamat, Justice et Cultes, Sûreté publique	4,29
Instruction publique	2,32
Travaux publics	3,23
Commerce, Agriculture, Forêts, Mines et Industrie	1,02
Guerre, Marine, Fabrique de Munitions, Gendarmerie	40,77
1911 was echter oorlogsjaar (Italië—Turkije).	

De statistiek kan aldus samengevat: 30,75 pCt. der uitgaven werden besteed aan den dienst der leeningen en pensioenen, 67,25 pCt. voor de openbare diensten waarvan 11 pCt. voor inningskosten der directe en indirecte belastingen, 9 pCt. voor den burgerlijken stand en de politie, 7 pCt. voor wetenschappelijke en economische doeleinden alsmede openbare werken, en 40 pCt. voor de landsverdediging.

Het is zeker te waardeeren, dat bij eene dergelijke verdeling van de geldmiddelen nog in dezen tijd van oorlog iets overschoot om dit statistisch-jaarboek, waarop de bewerkers zeer terecht trotsch kunnen zijn, uit te geven.

G. E. Harms

GELDCIRCULATIE IN BEZET RUSLAND.

Hoezeer bij het aannemen van geld psychologische factoren een rol spelen, blijkt duidelijk uit de moeilijkheden, welke Duitschland met zijn papiergeld in het bezette deel van Rusland ondervindt. Het Duitsche geld wordt door de Russische bevolking ongaarne aangenomen en schatvorming vindt er in die geldsoort plaats, jegens welke men het grootste vertrouwen koestert: den papierroebel. Zeker kan als een der oorzaken hiervan het feit worden aangemerkt, dat men gewend is aan een geldsoort, welke in roebels is uitgedrukt, terwijl geld, dat een vreemden naam draagt, met de onbekendheid ook ongeliefdheid medebrengt. Velen in het bezit van Duitsch geld trachten dit ten spoedigste in roebels om te zetten, wat aan speculanten een loonend bedrijf verschaft, doch aan de bevolking groote nadeelen brengt en den geregelden gang van zaken zeer in den weg staat. Immers de op roebelprizen berustende calculaties van den Russischen koopman, die markten ontvangt, worden door den heftig schommelenden roebelkoers zeer bemoeilijkt.

Ten einde aan dezen toestand een einde te maken, heeft het Deutsche Gouvernement besloten, in het bezette Rusland een geldsoort met het karakter van wettig betaalmiddel in omloop te brengen, welke zich bij het Russische roebelgeld nauw aansluit.

Deze geldsoort, een Duitsch roebelgeld dus, wordt uitgegeven door de „Darlehenskasse Ost der Ostbank für Handel und Gewerbe”, die derhalve de eigenlijke rol van circulatiebank vervult. Als doel dezer bank noemen de statuten de bevestiging der credietbehoefte in de nader aangeduide deelen van het bezette Rusland — in het bijzonder de emissie van Darlehenskassenscheine — en de ondersteuning van het economisch leven. Maximaal zullen voorloopig door haar 100 millioen roebel aan Darlehenskassenscheine worden uitgegeven.

Behalve langs den weg der credietverleening wordt het roebelgeld ook in circulatie gebracht door den militairen fiscus, welke met dit geld zijn betalingen zal doen. Maatregelen zijn getroffen om het vertrouwen in het nieuwe papier te wekken en om te voorkomen,

dat het tweërlei roebelgeld, dat nu in Rusland circuleert, in het verkeer ongelijk wordt behandeld. Daartoe moet o.a. dienen de verklaring, dat alle betalingen aan Duitschland in het nieuwe geld kunnen plaats vinden en dat de banken het als rentegevend deposito zullen aannemen, terwijl uitdrukkelijk wordt verklaard, dat op den duur de inwisseling van den Duitschen tegen den Russischen roebel mag worden verwacht.

Aan de andere zijde wordt zorg gedragen, dat de aanwezigheid van tweërlei Duitsch geld de verkeersbetrekkingen tusschen Duitschland en het bezette gebied niet al te zeer bemoeilijkt, doordien markten en Deutsche roebels steeds tegen elkander kunnen worden ingewisseld in een verhouding, welke van overheidswege zal worden vastgesteld.

Fryda

DE DALING DER SUIKERPRIJZEN IN AMERIKA.

Onze medewerker voor suiker schrijft:

De voornaamste gebeurtenis op de suikermarkt was in de afgelopen week de enorme daling van 96° Centrifugals te New York. De spot-notering, die aan het eind der voorafgaande week nog 5,52 c. bedroeg, liep binnen enkele dagen terug tot 4,64 c. om zich daarna weer op 5,02 c. te herstellen. Einde Juli was deze notering 6,33 c.

Een dergelijke geweldige prijsverandering kan slechts vergeleken worden met de groote prijsbeweging van de eerste oorlogsaanval, met dat verschil, dat toen de beweging een opwaartsche en thans een dalende richting aantoonde. Ook trekt men zich op het oogenblik van deze prijsbeweging, die hoofdzakelijk op termijnspeculaties terug te voeren is, minder aan, omdat men aan hevige prijschommelingen voor de verschillende consumptieartikelen langzamerhand gewend geraakt is.

Intusschen kan deze door geen bijzondere politieke redenen veroorzaakte groote daling wel als ernstige waarschuwing dienen voor bonafide suikerkringen, die in den laatsten tijd wel wat te veel onder den invloed gekomen zijn van dié berichten welke, in verband met de in vele landen heerschende suikerschaarschte, een verdere aanmerkelijke rijzing van de reeds zoo hooge suikerprijzen voorspellen. Men moet niet uit het oog verliezen, dat er door verdere prijsopdriving toch niet meer suiker disponibel zoude komen, en waar de geheele inkoop voor het grootste consumptieland, n.l. Engeland, in één hand berust, die tegelijk ook voor Frankrijk koopt, wordt de concurrentiestrijd op de verschillende wereldmarkten van zelf binnen bepaalde grenzen gehouden. Zoo moet ook de hoofdaanleiding van de groote daling in Amerika dáárin gezocht worden, dat de Engelsche Sugar-Commission zich voor het oogenblik geheel van de Amerikaansche markt teruggetrokken heeft en verschillende speculanten, die bij hun operaties op een hernieuwd koopen van deze zijde gerekend hadden, nu teleurgesteld zijn en à tout prix willen verkoopen.

Deze gebeurtenissen mogen wel als voorproef beschouwd worden van hetgeen er gebeuren kan, wanneer er eenmaal vrede in zicht is, doch speciaal Java kan deze ontwikkeling kalm afwachten, aangezien de geheele oogst van dit jaar reeds verworven is, terwijl, wat den volgenden oogst betreft, een prijsdaling bij het beëindigen van den oorlog voor een groot gedeelte gecompenseerd zou kunnen worden door mogelijke verlaging van de tegenwoordige hooge vrachten.

Voh

DE PRAEADVIEZEN DER VEREENIGING VOOR DE STAATHUSHOUDKUNDE EN DE STATISTIEK.

„In hoeverre zijn uit de crisis van 1873 lessen te putten voor hetgeen ons op economisch gebied te wachten staat?” is de vraag, welke in de komende

vergadering der Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek zal worden behandeld en waarop door de heeren Mr. H. A. Hartogh en W. Westerman praeadvies is uitgebracht. Met mededeeling der conclusies, waartoe het onderzoek der beide praeadviseurs heeft geleid, moge worden volstaan.

Mr. Hartogh concludeert o.m.: „Niettegenstaande de talloze punten van verschil tusschen het tijdvak 1870/3 en de jaren 1914/16 is uit eene toevallige gesteldheid der geldmarkten van 1873 (d. i. twee jaar na den oorlog) en nu (d. i. gedurende eenen krijg) eene enkele les geput.

„Wordt echter van den schrijver verwacht, dat hij eene parallel trekke tusschen de crisis van 1873 en hetgeen ons thans na het sluiten van den vrede te verwachten staat, dan moet hij den in den aanhef van dit opstel reeds gewaarschuwd teleurstellen.

„Het onderzoek naar den loop der gebeurtenissen van toen en thans heeft slechts punten van verschil opgeleverd. Is van de toekomst — na het sluiten van den vrede — anders te verwachten? Trouwens, is het niet voorbarig nu reeds zich aan voorspellingen omtrent die toekomst te wagen?”

Na de problemen, welke na afloop van den oorlog oplossing zullen vragen, te hebben opgesomd, vervolgt de schrijver: „Een halve wereld is verwoest. Alle volken gaan gebukt onder de gevolgen van oorlog en mobilisatie. De duisternis der komende tijden verbergt bange zorgen”, al meent de praeadviseur, dat wij ons „dra weer zullen verbazen over de na iedere ramp balsembrengende „vis medicatrix naturae”.

Het antwoord van den heer Westerman op de gestelde vragen resumeert deze als volgt:

„dat de crisis van 1873 ons ten opzichte van hetgeen ons na den oorlog op economisch gebied te wachten staat al bitter weinig kan leeren, omdat die crisis uit geheel andere oorzaken ontstond dan die welke ons thans in moeilijkheden zouden kunnen brengen;

„dat er niettemin uit de geschiedenis dier crisis lessen te putten zijn voor onze toekomstige handelwijze en parallelen te trekken ten opzichte van wat wij reeds hebben doorgemaakt;

„dat de voornaamste dier lessen, wat Nederland betreft, die is welke ons waarschuwt tegen een zich in-slaap-laten-wiegen door ruimte van geld, omdat niets onzekerder is dan dat, en ten slotte

„dat alleen beperkingen in het verleenen van credit in iederen vorm en een uiterst voorzichtig gebruik van de credietmiddelen ons land zonder gevaaren kunnen leiden door de moeilijke tijden welke wij tegemoet gaan.”

INGEZONDEN STUKKEN.

HET KAPITAAL NA DEN OORLOG.

Geachte Redactie,

Het zij mij vergund alsnog op den leader van no. 33 „Het kapitaal na den oorlog” puntsgewijs eenige kantteekeningen te maken. — Met den inhoud, zoowel van het oorspronkelijk artikel als van de gelijkgestemde recensie, kan ik mij n.l. niet volkomen vereenigen.

Het artikel constateert een verhooging van efficiency. Inderdaad is die thans aanwezig: werklieden geven hun rust- en vacantiedagen prijs, maken talrijke over- en nachturen: er wordt „gejakkerd”. Een voortzetting echter van die koortsachtige bedrijvigheid in het eens wederkerende normale bedrijfsleven acht ik even buitengesloten als een constante bedrijvigheid in de loopgraven. Het is niet aan te nemen dat de in hare gezindheid meerendeels socialistische arbeidersklasse, wier ideaal het einde der kapitalistische maatschappij is, bij voortdurende extra zweet zal geven, juist om die maatschappij in stand te houden! Wat is er gestreden om den vrijen Zaterdagmiddag, om de vakantie, om den 8-urendag. Die strijd wordt grif hervat na den

oorlog. Waar blijft dan de meerdere efficiency van arbeiderswege? Het artikel wijst eveneens op grootere efficiency van machinerieën, en meer gescherpte inventiegeest. Zeker: maar een werkdag- en vindingrijkheid in het afdraaien van granaten! Het Deventer proces van „handwarm” maken b.v.b. Doch hoe weinig patenten voor Nutzzwecke zijn in de oorlogsjaren aangevraagd! Werkt het niet belemmerend op uitvinders-initiatief dat de internationale bescherming van patenten is opgeheven? Zijn niet de Duitse patenten in Engeland zonder vorm van proces krachteloos verklaard? De geest der volken spitst zich toe op het oorlogsbedrijf. Het menselijk vernuft is in al die oorlogsjaren dan ook improductief werkzaam. Op het belang van dit intellectueel streven legt de heer Roberts zelf den nadruk.

De Engelsche export (in £) is toegenomen. Doch voor een vergelijking met vroegere jaren: Hoeveel £ komen op rekening van de algemeene prijsstijging alleen?

De Europeesche amokpartij zal wel degelijk op de toekomst drukken, al is het vernielde *productie-kapitaal* te overzien. 1°. Een zeer belangrijk deel — milliarden — van het *bestaand vlottend kapitaal* (consumptie-kapitaal) is op improductieve wijze vernietigd. In plaats van potten en pannen van het aanwezig ijzer te gieten: shrapnells — born — schon da gewesen — en met wat voor productief nut? Welk een ontzaglijk voedselverbruik voor soldaat en paard zonder eenig nuttig rendement! 2°. Ook de *vorming van vlottend kapitaal* is onmiskenbaar tegengehouden. Want, toegegeven dat de achter het front verblijvenden met hoogdruk produceeren (hoe weinig komt hiervan echter het normale consumptie-kapitaal ten goede) — wat deden die miljoenen soldaten in vredes-tijd? Een feit is alzoo dat het totale vlottend kapitaal langs directen en indirecten weg sterk is verminderd. En wie anders dan de menschen van morgen zullen daarvan de gevolgen ondervinden? Er zal grootere schaarschte heerschen, vandaar opwaartsche verschuiving der nutsmargina, d.i. meerdere ontbering bij de economisch zwakkeren.

De staatsschuld. Het equivalent kan iets nuttigs zijn. B.v.b. de nieuwaangelegde breede heirwegen in België zullen een blijvend gerief vormen, evenals het de Napoleontische wegen hier te lande nog steeds zijn. De nieuwe strategische spoorlijnen e.d. dito. Doch de overgrootte tegenwaarde der pas aangegane schulden is als in het water geworpen. Die schulden zijn slechts een *wassen neus* aan het lichaam der maatschappij, zij verrichten geen functie. Zij dienen alleen om een gat te stoppen, om de maatschappelijke balans te flatteeren. De staatsschuld is een schuld der gemeenschap aan zichzelf, alleen de wijze waarop de gelden zijn besteed is van belang. Indien de staatsmachine volmaakt in hare werking ware (en daar streeft men toch naar), zou de staatsschuld vanaf haar oorsprong eenvoudig kunnen wegvallen¹⁾: de staatsuitgaven konden evengoed rechtstreeks door de individuen gedaan worden in gelijke proportie als thans hun bijdragen in de belasting. Het aangaan der *improductieve* staatsschuld is dus identiek met bezitverwoesting door elk belastingbetaler zelve in verhouding tot de bijdragen in het staatsbudget. In het feit dat de gemeenschap, die de gelden tot rentebetaling opbrengt, óók zelf die rente weder in gelijke mate int, ziet de heer R. een lichtpunt. M.i. ten onrechte. Indien de gelden, thans door de staatsschuld opgeslorpt, in productiemiddelen waren belegd, dan zou het rentegenot werkelijk een winst beteekenen, terwijl deze bate nu slechts dient tot „offsetting” van een debetpost op de maatschappelijke winstrekening, n.l. een evengroote belasting. Men staat dus in de toekomst voor eene winstderving ten beloope der staatsschuldrente, m.i. hetzelfde als een direct verlies.

¹⁾ Een administratief voordeel van den staatsschuld is de verdeling der lasten over een aantal jaren.

Het artikel geeft den indruk dat bij de beschouwing het productie-kapitaal tegenover het vlottend kapitaal wordt overschat. Dit laatste is toch nauwelijks minder belangrijk. De productiemiddelen toch worden uit vlottend kapitaal opgebouwd. De enorme vernietiging van vlottend kapitaal werkt dus onmiddellijk op de productiemiddelen in. Het komt mij voor dat ook in de m.i. te optimistische recensie het belang van een ruimen voorraad vlottend kapitaal wordt onderschat.

H.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoerverboden. Verboden is de uitvoer van *jute* in elken vorm. Tot dusverre was alleen verboden de uitvoer van *jute*-doek, van *jute* garens en van ruwe *jute*, thans vallen o.m. ook *jute*-lumpen daaronder. Vermoedelijk zal een regeling worden getroffen om onder zekere voorwaarden voor gevulde *jute*-zakken en voor *jute*, welke als emballage wordt bezigd, uitvoervergunningen toe te staan. De uitvaardiging van het nieuwe verbod zal, naar verwacht mag worden, er toe bijdragen om den aanvoer van *jute* uit Engeland naar ons land, die in den laatsten tijd zeer ernstige belemmeringen ondervond, te vergemakkelijken.

De tijdelijke opheffing van het uitvoerverbod voor *rond spinaziezaad* is weder ingetrokken.

Maximumprijzen. De lijst van maximumprijzen voor de maand September wijkt slechts weinig af van de tot dusverre geldende. Verhooging vertoonen de prijzen voor boter — 5 cts. per K.G., zoowel in groot- als kleinhandel — en voor rijst, f 0,50 per 50 K.G. in den groothandel en 1½ ct. per ½ K.G. in den kleinhandel. Ook voor enkele vischsoorten zijn de prijzen iets veranderd.

De Minister van Landbonw brengt hierbij in herinnering, dat overschrijding der maximumprijzen ingevolge de Distributiewet 1916 gestraft wordt met gevangenisstraf of geldboete, terwijl de goederen, ten aanzien waarvan de overtreding heeft plaats gevonden, kunnen worden verbeurd verklaard.

MAANDCIJFERS.

INKLARINGEN OP AMSTERDAM.

Landen van herkomst.	Augustus 1916.		Augustus 1915.	
	Aantal schepen.	Tonnen netto.	Aantal schepen.	Tonnen netto.
Engeland.....	47	33.194	67	48.459
Zweden.....	23	13.940	} 22	14.380
Noorwegen.....	3	1.303		
Denemarcken.....	2	1.308	2	955
Frankrijk.....	1	478	1	656
Portugal.....	—	—	} 3	2.253
Spanje.....	2	2.791		
Italië.....	—	—	3	3.522
Griekenland.....	—	—	1	1.152
Ned.-Indië.....	2	8.215	5	22.149
Noord-Amerika.....	5	9.226	2	5.135
Zuid-Amerika (Oostkust)	4	15.453	15	51.936
West-Indische eilanden..	4	4.998	2	3.389
Nederlandsche havens..	6	2.988	6	4.448
Totaal handelschepen	99	93.894	129	158.434
Visschersvaartuigen....	15	1.740	11	1.442
Totaal.....	114	95.634	140	159.876

Onderscheiding der handelsschepen naar de nationaliteit:

Augustus 1916.	Aantal schepen.	Tonnen netto.	Percentage van de totale tonnenmaat.
Nederlandsche.....	70	73.984	78,8
Britsche.....	7	5.164	5,5
Zweedsche.....	15	9.078	9,6
Noorsche.....	4	2.029	2,2
Deensche.....	3	3.639	3,9
	99	93.894	100

INKLARINGEN OP ROTTERDAM.

Landen van herkomst.	Aug. 1916.		Aug. 1915.	
	Aantal schepen.	Tonnen netto.	Aantal schepen.	Tonnen netto.
Engeland.....	152	83.484	194	121.656
Frankrijk.....	8	3.806	10	4.464
De Oostzee.....	1	2.393	1	1.865
Zweden.....	48	14.683	28	23.341
Noorwegen.....	16	10.997	16	20.043
Afrika.....	4	2.501	6	7.622
Noord-Amerika.....	67	160.175	15	59.921
Indië (Engelsch).....	—	—	1	2.307
Indië (Nederlandsch).....	3	9.565	3	9.158
Nederland.....	1	140	3	3.452
Denemarken.....	1	448	—	—
Portugal.....	1	1.147	—	—
Spanje.....	2	1.460	1	1.205
Griekenland.....	2	4.838	—	—
China.....	2	5.748	—	—
Zuid-Amerika.....	12	23.988	12	29.484
Binnenl. plaatsen.....	17	2.938	8	2.447
Nieuw gebouwd.....	1	6	—	—
Totaal.....	337	328.407	298	286.965

Onderscheiding naar de nationaliteit:

Aug. 1916.	Aantal schepen.	Tonnen netto.	Percentage van de totale tonnenmaat.
Nederlandsche.....	197	186.576	56,8
Britsche.....	46	25.916	7,9
Noorsche.....	54	55.935	17,0
Zweedsche.....	21	16.460	5,0
Belgische.....	10	28.680	8,7
Grieksche.....	2	1.649	0,5
Deensche.....	1	876	0,3
Amerikaansche.....	6	12.315	3,8
Totaal.....	337	328.407	100

Het vrijlaten van een groot aantal door Engeland opgehouden graanschepen komt in de cijfers van 1916 duidelijk uit.

EMISSIES IN AUGUSTUS 1916.

Provinciale en Gemeentelijke leeningen f 3.911.625,— zijnde:	
Gem. Utrecht f 2.400.000 4½ % Obl. à 100¼ %.	
Amersfoort f 1.500.000 4½ % Obl. à 100⅔ %.	
Bank- en Credietinstellingen..... „ 987.500,— zijnde:	
Prov. Cred. en Spaarkas f 1.000.000 5 % Obl. à 98¼ %.	
Hypotheekbanken, werkzaam in het buitenland..... „ 716.250,— zijnde:	
Ned. Transatl. f 750.000 5 % Pandbr. à 95½ %.	
Industrieële Ondernemingen..... „ 1.803.000,— zijnde:	
Coöp. Beetw. suikerfabriek Roosendaal f 800.000 6 % Obl. à 101 %.	
Mach.fabriek en Scheepsv. P. Smit Jr. f 1.000.000 5 % Obl. à 99½ %.	
Totaal..... f 7.418.375,—	

Totaal der emissies in Januari ... f 26.282.800,—	
Februari ... „ 18.978.475,—	
Maart ... „ 132.756.462,50	
April ... „ 2.507.000,—	
Mei ... „ 9.708.625,—	
Juni ... „ 108.229.300,—	
Juli ... „ 20.344.900,—	
Augustus... „ 7.418.375,—	
Algemeen totaal..... f 326.225.937,50	

Bovendien:

f 26.825.000 6 md. 4½ % schatkistbiljetten à f 1014,88.
f 18.175.000 6 md. schatkistpromessen à f 991,25.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

I. BANKDISCONTO'S.

	2 September 1916	20 Juli 1914
Ned. { Disc. Wissels. 4½ sedert 1 Juli '15	3½ sedert 23 Mrt. '14	
Bank { Bel. Binn. Eff. 4½ „ 1 „ '15	4 „ 23 „ '14	
{ Vrsch. in R.C. 5½ „ 19 Aug. '14	5 „ 23 „ '14	
Bank of England.. 6 „ 14 Juli '16	3 „ 29 Jan. '14	
Deutsche Reichsbk. 5 „ 23 Dec. '14	4 „ 5 Febr. '14	
Banque de France. 5 „ 20 Aug. '14	3½ „ 29 Jan. '14	
Oostenr. Hong. Bk. 5 „ 10 Apr. '15	4 „ 12 Mrt. '14	
Russische Staatsbk. 6 „ 27 Juli '14	5 „ 1 Apr. '14	
Nat. Bank v. Denem. 5 „ 10 „ '15	5 „ 6 Febr. '14	
Zweedsche Rijksbk. 4½ „ 1 Mei '16	4½ „ 6 „ '14	
Zwitserse Nat. Bk. 4½ „ 2 Jan. '15	3½ „ 19 „ '14	
Bank van Italië.. 5 „ 1 Juni '16	5 „ 9 Mei '14	
Feder. Res. Bk. N.Y. 3—5 „ 4 Febr. '15	— „	
Javasche Bank.... 3½ „ 1 Aug. '09	3½ „ 1 Aug. '09	

II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolongatie				
2 Sept. '16	1¼-1/4	1½	5¼-5/8	4-5/8	—	2½-3
28 A.-2 S. '16	1½-3/8	1½-3/4	5¼-5/8	4-5/8	—	2-3
21-25 A. '16	1-1/4	1¾-2	5¼	4-5/8	—	2-1/4
14-18 „ '16	1-1/8	1¾	5¼	4-5/8	—	2¼-1/2
30 A.-4 S. '15	—	2½-4	4-5/8	—	—	1¾
31 A.-5 S. '14	—	—	4-5/8	—	—	7
20-24 Jul. '14	3¼-3/16	2¼-3/4	2¼-3/4	2¼-1/2	2¼	1¾-2½

WISSELKOERSEN.

I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteeringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, de laagste en hoogste der week en de Zaterdagse noteeringen zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
28 Aug. 1916 ..	11.58 ½	42.65	41.20	2.42 7/8
29 „ 1916 ..	11.59 ¾	42.60	41.35	2.43 ¼
30 „ 1916 ..	11.61 ¾	42.60	41.45	2.43 ½
31 „ 1916 ..	—	—	—	—
1 Sept. 1916 ..	11.64 ½	42.35	41.55	2.44 1/8
2 „ 1916 ..	11.66 ½	42.50	41.65	2.44 ¼
Laagste der week	11.57	42.30	41.15	2.42 ½
Hoogste „ „	11.67	42.77 ½	41.65	2.44 ½
26 Aug. 1916 ..	11.56 ¾	42.77 ½	41.15	2.42 3/8
19 „ 1916 ..	11.55 ½	43.05	41.07 ½	2.42
Muntpariteit ..	12.10 5/8	59.26	48.—	2.48 ¾

Data	Zwitserland	Wenen.	Kopenhagen	Stockholm	Batavia telegrafisch
2 Sept. 1916	46.05	28.30	66.65	68.90	99-1/2
Laagste d. w.	45.77 ½	28.20	66.60	68.80	—
Hoogste „ „	46.10	29.65	67.30	69.50	—
26 Aug. 1916	45.80	29.65	67.27 ½	69.37 ½	98 ½-99
19 „ 1916	45.80	29.77 ½	67.55	69.35	98 3/8-7/8
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

OVERZICHT.

Deze week is de invloed van de politieke berichten op de wisselmarkt bij voortdurend merkbaar geweest.

Voor Londen bleef de stemming vast en de koers verbeterde van 11,56 tot 11,66¾. De koersen van Parijs en New

York waren in verband hiermede ook beter: francs stegen van 41,15 tot 41,62½ en check New York van 2,42¾ tot ca. 2,44¼. Roebels waren sterk gevraagd op verhoogde koersen (ca. 81½ na ca. 75).

Marken liepen van 42,77½ terug tot 42,30, slot weder iets beter met 42,47½. Oostenrijksche Kronen werden algemeen aangeboden en liepen van 29,65 tot 28,35 terug.

Skandinavische koersen flauwer; Kopenhagen 67,30—66,75, Stockholm 69,35—68,95. Check Kristiania bijna niet te plaatsen. Een enkele kleine transactie werd gedaan tot een koers van ca. 67,90.

De wisselkoers op Oost-Indië is de laatste dagen ook sterk oplopend: ca. 99—99½.

II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in £ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
2 September 1916	4.76.45	5.89 1/2	69 3/4	41 1/4
Laagste d. week ..	4.76.45	5.88 3/8	69 3/4	41 1/10
Hoogste ,, ..	4.76.50	5.90 3/4	71 1/2	41 1/4
26 Augustus 1916	4.76.45	5.90 3/8	71 5/8	41 5/10
19 ,, 1916	4.76.50	5.90 1/2	72 1/4	41 9/10
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 9/10

III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	18 Aug. 1916	25 Aug. 1916	Week 26 Aug.—1 Sept.		1 Sept. 1916
				Laagste	Hoogste	
				Alexandrië..	Piast. p. £	
B. Aires 1) ..	d.p.gd.pes.	48 11/32	48 3/10	48 3/10	48 1/2	48 1/2
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/4 1/8	1/4 1/8	1/4 3/8	1/4 1/8	1/4 3/8
Hongkong ..	id. p. \$	2/1 3/8	2/1 1/2	2/1 3/8	2/1 3/4	2/1 3/4
Lissabon	d. p. escudo	35	35	34 3/4	35	35
Madrid	Peset. p. £	23.55	23.57 1/2	23.57	23.65	23.63
Montevideo 1)	d. p. peso	52 1/4	52 1/4	52 1/4	52 1/4	52 1/4
Montreal....	\$ per £	4.76 1/2	4.77	4.76 1/2	4.77	4.76 1/2
Petrograd ..	R. p. £	156	154	141	151 1/4	142 3/4
R.d.Janeiro 1)	d. p. milr.	12 2 1/2	12 1/2	12 1/2	12 5/8	12 1 1/2
Rome	Lires p. £	30.35	30.37	30.80	30.90	30.84 1/2
Shanghai ..	sh/d.p. tael	2/11	2/11 3/8	2/11 1/4	3/0 1/4	3/0 1/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16
Valparaiso 1)	d.p.pap.p.	9 7/16	9 13/32	9 1/2	9 1 3/32	9 1 3/32
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 3/8

1) Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

GOUDBEWEGING BIJ DE BANK OF ENGLAND.

Sedert begin Augustus 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank of England tijdelijk niet bekend gemaakt.

ZILVER.

Was de vorige week de stemming zeer vast zonder noemenswaardige prijsverhoging, in de afgelopen week heeft de notering zich met bijna ten volle 1 penny kunnen verbeteren: van 31 1/2 is zij geleidelijk tot 32 1/16 gestegen, om aan het slot weer tot 32 1/4 terug te gaan.

China was nog enigszins verkooper, hoewel in veel geringer mate dan te voren. De beschikbare voorraad daar te lande is reeds sterk verminderd en de stijgende wisselkoers, die vrijwel gelijken tred houdt met den zilverprijs, maakt verkoopen naar Europa hoe langer hoe minder voordelig.

Ook van andere zijde is het aanbod gering en de voorraad te Londen bedraagt slechts ruim 7 miljoen ounces tegen 10 miljoen einde Juli.

Notering te Londen.		te New York.	
2 Sept. 1916.....	32 1/4	67 3/4	
26 Aug. 1916.....	31 1/2	66 1/8	
19 ,, 1916.....	31 5/16	65 3/4	
12 ,, 1916.....	31 11/16	66 1/4	
4 Sept. 1915.....	23 1/2	48 1/2	
5 Sept. 1914.....	24 1/4	53 1/2	
20 Juli 1914.....	24 10/16	54 1/8	

NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 2 SEPTEMBER 1916.

Activa.		
Binnenl. Wis-	H.-bk. f	84.920.285,48
sels, Prom.,	B.-bk. "	384.392,07
enz. in disc.	Ag.sch. "	11.971.324,97 1/2
		f 97.276.002,52 1/2
Papier o. h. Buitenl. in		
disconto		—
Idem eigen portef. f		8.180.437,—
Af: Verkocht maar voor		
de bk. nog niet afgel. "		—
		" 8.180.437,—
Beleeningen		
incl. vrsch.	H.-bk. f	20.331.529,98 1/2
in rek.-crt.	B.-bk. "	3.913.004,84
op onderp.	Ag.sch. "	39.798.925,61 1/2
		f 64.043.460,44
Op Effecten	f	58.087.660,44
Op Goederen en Spec. "		5.955.800,—
		" 64.043.460,44
Voorschotten a. h. Rijk.....		" 14.166.117,92
Munten Muntmateriaal		
Munt, Goud	f	61.949.545,—
Muntmat. Goud....		522.915.651,98 1/2
		f 584.865.196,98 1/2
Munt, Zilver, enz. "		7.459.800,93
Muntmat. Zilver .. "		—
		" 592.324.997,91 1/2
Effecten		
Bel. v. h. Res.fonds.. f		5.149.332,62 1/2
id. van 1/8 v. h. kapit. "		3.970.360,75
		" 9.119.693,37 1/2
Geb. en Meub. der Bank		" 1.400.000,—
Diverse rekeningen		" 56.933.237,06 1/2
		f 843.443.946,24
Passiva.		
Kapitaal.....	f	20.000.000,—
Reservefonds		" 5.155.090,93 1/2
Bankbiljetten in omloop.....		" 679.570.775,—
Bankassignatiën in omloop.....		" 2.164.944,17
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk..... f		—
Van anderen.....		132.714.018,78
		" 132.714.018,78
Diverse rekeningen		" 3.839.117,35 1/2
		f 843.443.946,24
Beschikbaar metaalsaldo.....	f	428.532.163,68
Op de basis van 1/8 metaaldekking		" 265.642.216,09
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop		
dan waartoe de Bank gerechtigd is ..		" 2.142.660.815,—
Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:		
	Meer	Minder
Disconto's	21.388.580,04	
Buitenlandsche wissels....	307.629,—	
Beleeningen		713.783.62 1/2
Goud		947.598,97
Zilver		770.995,20 1/2
Bankbiljetten.....	22.461.625,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's ..		6.073.051,07 1/2
N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:		
	26 Aug. 1916	2 Sept. 1916
Aan schatkistpromessen..	f 92.780.000,—	f 106.860.000,—
waarvan rechtstreeks bij		
de Ned. Bank geplaatst	" 59.500.000,—	" 80.500.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	" 43.707.000,—	" 50.737.000,—
Aan zilverbons	" 14.132.403,50	" 14.112.613,—

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.
(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeisbare schulden
2 Sept. 1916	584.865	7.460	679.571	134.879
26 Aug. 1916	585.813	8.231	657.109	140.467
19 " 1916	587.278	8.694	659.399	133.792
12 " 1916	588.254	9.074	662.369	124.635
5 " 1916	588.114	9.788	668.017	116.044
29 Juli 1916	581.564	10.784	661.679	92.148
22 " 1916	581.173	10.464	649.687	105.408
15 " 1916	578.989	9.873	654.012	100.459
8 " 1916	575.116	9.246	655.968	91.330
1 " 1916*	573.231	8.958	656.795	82.914 ²⁾
24 Juni 1916*	552.026	8.407	630.911	93.888 ¹⁾
17 " 1916	548.614	7.615	639.001	84.802
10 " 1916	546.323	6.715	642.005	74.904
4 Sept. 1915	378.865	1.839	520.208	22.032
5 Sept. 1914	162.206	2.710	445.194	31.741
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

¹⁾ Waarvan Rek.-Crt. saldo van het Rijk f 19.810.000,—.

²⁾ " " " " " " " " 3.677.000,—.

Data	Disconto's		Bele- ningen	Beschik- baar Metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
	Totaal	Hiervan Schatkist- promessen rechtstreeks			
2 Sept. 1916	97.276	80.500	64.043	428.532	73
26 Aug. 1916	75.887	59.500	64.757	433.626	74
19 " 1916	70.087	53.500	65.766	436.430	75
12 " 1916	66.467	49.500	66.421	439.024	76
5 " 1916	64.058	46.500	67.203	440.195	76
29 Juli 1916	37.521	19.500	68.101	440.696	79
22 " 1916	36.011	17.500	68.189	439.734	78
15 " 1916	34.580	15.500	72.434	437.086	78
8 " 1916	31.689	12.500	72.669	434.026	78
1 " 1916*	37.332	17.400	74.486	433.380	79
24 Juni 1916*	42.314	22.400	80.094	414.639	78
17 " 1916	40.156	20.400	74.521	410.638	77
10 " 1916	39.834	19.400	71.858	408.830	77
4 Sept. 1915	57.917	29.060	88.489	271.762	70
5 Sept. 1914	174.886	43.300	126.147	69.361	35
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{3}{4}$ metaaldekking.

²⁾ De 5 % Ned. Ind. leening werd tusschen 23 Juni en 1 Juli nagenoeg volgestort.

JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.
(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeisb. schulden
8 Juli 1916	55.049	28.082	156.492	39.576
1 " 1916	55.061	28.533	146.783	44.848
24 Juni 1916	62.779	29.087	149.878	40.942
17 " 1916	64.578	29.460	149.801	41.940
10 Juli 1915	30.015	31.901	119.965	25.805
11 Juli 1914	24.241	31.112	111.319	15.265
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Bele- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Beschik- baar metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
8 Juli 1916	6.747	41.453	60.659	8.002	43.918	42
1 " 1916	6.656	41.939	54.895	8.118	45.268	44
24 Juni 1916	6.593	41.494	46.956	7.585	53.602	48
17 " 1916	6.566	41.110	43.300	10.533	55.690	49
10 Juli 1915	6.004	8.566	55.631	15.780	32.762	43
11 Juli 1914	6.712	9.638	48.786	1.555	4.719 ²⁾	44
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa.

²⁾ Op de basis van $\frac{3}{4}$ metaaldekking.

SURINAAMSCH BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.
(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeisb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen ¹⁾
15 Juli 1916	715	1.013	902	920	595
8 " 1916	698	1.050	710	929	645
1 " 1916	797	1.012	730	957	561
24 Juni 1916	800	952	891	952	745
17 Juli 1915	1.143	1.070	1.534	860	926
18 Juli 1914	638	1.152	493	739	398
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

I. BANK OF ENGLAND.

WEEKSTAAT VAN 30 AUGUSTUS 1916.

ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 72.854.995	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities,, 7.434.900
	Gold coin and bullion .... ,, 54.404.995
£ 72.854.995	£ 72.854.995

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities.. £ 42.188.314
Rest ..... ,, 3.548.698	Other securities ,, 91.941.125
Public deposits ,, 52.361.446	Notes ..... ,, 36.703.060
Other deposits ,, 102.140.601	Gold and silver coin ..... ,, 1.792.503
Seven-day and other bills.. ,, 21.257	
£ 172.625.002	£ 172.625.002

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
30 Aug. 1916	56.197	36.152	129.659	28.500	97.529
23 " 1916	57.147	35.536	129.444	28.500	97.586
16 " 1916	57.414	35.706	129.948	28.500	96.644
9 " 1916	56.551	36.147	128.687	28.500	94.702
1 Sept. 1915	68.433	32.325	57.747	28.500	14.586
2 Sept. 1914	47.773	35.288	25.156	.....	10.924
22 Juli 1914	40.164	29.317	.....	.....	.....

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re- serve	Dek- kings- percen- tage ¹⁾
30 Aug. 1916	42.188	91.941	52.361	102.141	38.496	24 $\frac{1}{8}$
23 " 1916	42.188	89.047	51.428	101.752	40.061	26 $\frac{1}{8}$
16 " 1916	42.188	83.811	54.222	93.862	40.158	27 $\frac{1}{8}$
9 " 1916	42.188	80.642	54.625	88.990	38.854	27
1 Sept. 1915	44.418	145.105	137.935	87.922	54.558	24 $\frac{1}{8}$
2 Sept. 1914	28.024	121.821	28.677	133.819	30.935	19
22 Juli 1914	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{3}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

II. DEUTSCHE REICHSBANK.

STAAT VAN 31 AUGUSTUS 1916.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand	Mk.	2.494.327.000
davon Goldbestand	"	2.469.036.000
Reichs- und Darlehenskassenscheine....	"	333.625.000
Noten anderer Banken	"	12.365.000
Wechsel	"	7.077.485.000
Lombardforderungen	"	12.691.000
Effekten	"	106.455.000
Sonstige Aktiva	"	484.616.000
Grundkapital	"	180.000.000
Reservefonds	"	85.471.000
Notenumlauf	"	7.117.524.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten	"	2.835.529.000
Sonstige Passiva	"	295.011.000

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grotendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-percentage ¹⁾
31 Aug. 1916	2.494.327	2.469.036	333.625	7.117.524	40
23 „ 1916	2.495.963	2.468.562	340.978	6.863.154	41
15 „ 1916	2.496.121	2.468.392	365.330	6.926.740	41
7 „ 1916	2.495.627	2.467.953	371.331	6.981.314	41
31 Aug. 1915	2.455.074	2.410.204	210.530	5.564.335	48
31 Aug. 1914	1.606.922	1.556.499	183.159	4.234.873	42
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
31 Aug. 1916	7.077.485	2.835.529	2.033.400	298.200
23 „ 1916	6.658.583	2.691.145	1.879.700	301.900
15 „ 1916	6.717.380	2.671.096	1.878.100	326.700
7 „ 1916	6.523.366	2.439.371	1.861.100	333.900
31 Aug. 1915	4.941.699	1.736.312	1.020.000	162.000
31 Aug. 1914	4.750.067	2.441.337	243.000	173.000
23 Juli 1914	750.892	943.964	.....	.....

III. BANQUE DE FRANCE.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met * geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Zilver	* Te goed in het buitenland	Wissels	* Uitgestelde wissels
31 Aug. 1916	4.812.732	338.610	691.060	448.319	1.406.862
24 „ 1916	4.808.058	339.326	667.020	424.838	1.418.650
17 „ 1916	4.802.141	338.491	583.950	440.126	1.424.812
10 „ 1916	4.780.346	338.461	617.870	428.209	1.430.702
2 Sept. 1915	4.326.354	366.716	980.530	283.760	2.044.719
3 Sept. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	4.104.390	639.620	—	1.541.080	.....

Data	Beleening	* Buitgew. voorsch. a/d. Staat	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
31 Aug. 1916	1.174.835	8.400.000	16.424.647	2.213.659	80.163
24 „ 1916	1.180.577	8.400.000	16.376.066	2.240.313	158.515
17 „ 1916	1.183.309	8.400.000	16.316.421	2.129.718	141.807
10 „ 1916	1.186.781	8.400.000	16.329.923	2.129.355	137.504
2 Sept. 1915	587.285	6.400.000	13.060.002	2.499.079	30.788
3 Sept. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	769.400	.....	5.911.910	942.570	400.590

IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten“ komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In miljoenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Te goed i/h buitenland	Zilver en pasmunt	Schatkistbiljetten	Circulatie
21 Aug. 1916..	1.549	2.057	84	3.931	6.927
12 „ 1916..	1.549	1.962	83	3.873	6.876
5 „ 1916..	1.546	1.868	82	3.899	6.813
29 Juli 1916..	1.547	1.668	79	3.762	6.753
21 Aug. 1915..	1.583	71	41	2.287	4.021
21 Aug. 1914..	1.606	117	60	....	2.411
21 Juli 1914..	1.601	144	74	....	1.634

Data n. st.	Wissels	Voor-schotten op Effecten	Andere voor-schotten	Rek. Courant Particulieren	Rek. Courant Staat
21 Aug. 1916..	394	437	128	1.370	305
12 „ 1916..	383	453	131	1.304	200
5 „ 1916..	366	473	136	1.229	216
29 Juli 1916..	367	499	139	1.225	210
21 Aug. 1915..	381	508	201	1.207	216
21 Aug. 1914..	721	243	237	715	341
21 Juli 1914..	393	121	243	596	503

V. SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

De bankbiljetten zijn niet inwisselbaar.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buitenl. suldi	Belecn. van buitenl. vorder.	Belecn. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. saldi.
24 Aug. 1916	308.545	71.279	480.000	53.208	751.825	153.639
17 „ 1916	308.440	71.010	480.000	52.690	747.994	156.534
10 „ 1916	308.846	70.734	480.000	53.699	755.478	150.437
3 „ 1916	288.125	70.558	480.000	50.731	733.052	149.929
26 Aug. 1915	114.925	22.977	360.000	38.595	408.509	127.969

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

U. S. FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circulatie	Dekkings-Percentage ¹⁾
28 Juli '16	364.760	16.589	111.048	547.808	11.814	67
21 „ '16	363.541	13.802	114.319	546.277	11.812	67
14 „ '16	390.203	10.279	105.098	572.418	11.818	69
7 „ '16	385.853	36.882	92.131	579.567	1.713	68
30 Juli '15	266.192	22.092	40.727	306.183	14.965	85

¹⁾ Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

NEW YORK ASSOCIATED BANKS AND TRUST COMPANIES.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve.			Beleningen en disconto's
	Eigen Bezit	Bij Fed. Res. Bank	Elders gedeponneerd	
2 Sept. 1916 ..	449.100	164.900	53.710	3.252.000
26 Aug. 1916 ..	448.700	171.250	54.670	3.244.040
19 „ 1916 ..	440.860	160.500	52.700	3.240.050
12 „ 1916 ..	432.010	162.360	52.200	3.232.940
4 Sept. 1915 ..	498.880	139.080	34.600	2.654.590
5 Sept. 1914 ..	391.010 ¹⁾	—	1)	2.136.960
25 Juli 1914 ..	467.880 ¹⁾	—	1)	2.057.570

Data	Circulatie	Deposito's		Surplus Reserve
		Dadelijk opdraagbaar	Op termijn	
2 Sept. 1916 ..	31.190	3.218.270	173.170	113.370
26 Aug. 1916 ..	31.130	3.180.240	197.150	125.910
19 „ 1916 ..	31.230	3.147.200	217.040	111.780
12 „ 1916 ..	31.230	3.122.560	229.220	108.300
4 Sept. 1915 ..	36.990	2.672.720	142.180	209.520
5 Sept. 1914 ..	114.360	1.902.390 ¹⁾	1)	— 37.130
25 Juli 1914 ..	41.730	1.958.320 ¹⁾	1)	26.170

¹⁾ Op deze data werden reserve en deposito's beide ongesplitst opgegeven.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 2 September 1916.

In den koersstand der *Nationale Schuldsoorten* is in de achter ons liggende week weinig verandering gekomen. Enkele waarden, speciaal $4\frac{1}{2}$ pCt. 1916, welke van $101\frac{3}{4}$ tot $102\frac{1}{2}$ pCt. en 3 pCt. N.W.S. welke van $74\frac{7}{16}$ tot $75\frac{5}{16}$ pCt. vooruitgingen, ontmoetten iets ruimere belangstelling. De getroffen regeling in zake de visscherij-kwestie heeft ten deele tot deze betere strooming voor onze staatspapieren medegewerkt. De belangrijkste factor blijft intusschen de ruime geldmarkt, waardoor de ter markt komende emissies schier zonder uitzondering op een zeer gunstig onthaal kunnen rekenen. De inschrijving op f 45 miljoen schatkistbiljetten slaagde naar wensch en niet vrouwen mag ook de emissie van f 24 miljoen schatkistbiljetten tegemoet worden gezien.

Voor *buitenlandsche staatspapieren* was de koersbeweging min of meer onregelmatig. De verdere uitbreiding van het oorlogsgebied heeft op Deutsche schuldsoorten geen invloed van beteekenis gehad. De Oostenrijksche waarden echter gingen evenals de Hongaarsche vrij belangrijk in prijs terug. Deze landen zijn dan ook door de oorlogsverklaring van Roemenië in de moeilijkste positie gekomen, hetgeen houders van Oostenrijksch-Hongaarsche waarden blijkbaar tot verdere realisatie heeft bewogen. De Regeering tracht thans door allerlei middelen de belangrijke lasten (o.a. Kr. 750 miljoen rente) uit den oorlog ontstaan, te bestrijden. Zij verhoogde de belasting op brandewijn en tabak (waaruit Kr. 100 miljoen verkregen werd) en zal overgaan tot een verhooging van directe en indirecte belastingen alsook van de spoorweg- en posttarieven.

Voor Russen was de stemming minder stabiel; de stijging in den Roebelkoers schijnt geheel geneutraliseerd te zijn door het aanmerkelijke deficit dat de begroting aanwijst.

Voor Portugeezen was de stemming mede zwak, op de uitgifte eener nieuwe binnenlandsche leening van pes. 15 miljoen, welke beoogt de door de Bank van Portugal voor militaire doeleinden verleende voorschotten af te lossen.

In Zuid-Amerikaansche waarden was de handel gering, de grondtoon bleef vast.

De *locale* markt had, behoudens enkele fluctuaties naar aanleiding van speciale oorzaken, een vrij kalm aanzien.

In *bankaandelen* waren de fluctuaties vrij belangrijk. Aand. Rotterdamsche Bankvereeniging zetten de opgaande beweging iets verder tot $147\frac{3}{4}$ voort en ook voor Koloniale Banken en Nationale Bankvereeniging was de tendenz zeer gunstig; doch daartegenover waren aand. Holl.

Bank voor Zuid-Amerika aan een vrij krachtige reactie onderhevig ($125\frac{1}{2}$ pCt. na $129\frac{3}{4}$ pCt.).

De *industriële* soorten wijzen een verdere rijzing aan. Javasche Machinehandel en Gas-Mij. monteerden van 31 tot 45 pCt., Scholten's Aardappelmeelfabrieken zetten de opwaartsche beweging verder voort en boeken eind week een koerswinst van 9 pCt. Aand. R. S. Stokvis & Zonen avandeerden van 221 pCt. tot 250 pCt. Amst. Superphosphaat echter moesten 15 pCt. van het in de vorige week behaalde koersavans prijsgeven.

Bij gebrek aan belangstelling brokkelden de koersen van *cultuurwaarden* verder af, ondanks de zeer goede berichten van de suikercampagne in Indië. Het schijnt echter, dat in de te verwachten moeilijkheden, die zich bij de verschepping van het product zullen voordoen, de aanleiding tot de gedepremerde stemming moet worden gezocht. Aand. Vorstenlanden reageerden van $226\frac{3}{4}$ tot $222\frac{1}{2}$ pCt. en aand. Handelsvereeniging Amsterdam van $373\frac{3}{4}$ pCt. tot 360 pCt. Een krachtige verbetering van 25 pCt. in aand. Temoeles Landbouw en van 10 pCt. in aand. Int. Crediet- en Handelsvereeniging trok de aandacht.

De meeste aandacht werd geschonken aan de afdeling der *petroleumwaarden*, in verband met de houding van Roemenië. De hoofdwaarden gaven reacties te zien van 12 tot 20 pCt. doch, hoewel het geheele verlies niet kon worden teruggenomen, was het slot vaster toen de oorlogstoestand tusschen Oostenrijk-Hongarije en Roemenië een voldongen feit werd. De ligging der bronnen, waarbij Nederlandsch belang is betrokken, schijnt dusdanig te zijn, dat de kansen op verwoesting gering zijn, hetgeen tot een optimistischer beschouwing van den toestand leidde.

Rubberwaarden met geringe belangstelling, hoewel niet ongunstig gestemd. Amst. Java Rubber konden een weinig in prijs opkomen onder invloed van de nieuwe aandeeluitgifte van f 300.000 aandelen, waarop aan aandeelhouders recht van voorkeur is verleend. De oprichting van een nieuwe vennootschap te Doorwerth met een kapitaal van f 10.000.000, welke onderneming een „nationaal” karakter zal dragen, had geen invloed op de markt. Serbadjadi zoowel als Oost-Java Rubber waren zelfs zeer zwak van toon.

Tabakwaarden bewogen zich aanvankelijk in dalende richting en wijzen, ondanks het eind week ingetreden herstel, per saldo vrij gevoelige verliezen aan. Ook deze maatschappijen ondervonden moeilijkheden bij den afzet van product in verband met de beperkende bepalingen, welke de Engelsche Regeering vaststelde.

Ook voor *scheepvaart aandelen* was de stemming minder gunstig; onder aanvoering van Kon. Ned. Stoomboot en Oostzee liepen de koersen krachtig terug en de markt sluit in flauwe stemming.

Mijnuaandelen handhaafden de vaste, kalme houding der voorgaande week. Aequator Mining stegen van 105 tot $113\frac{3}{4}$ pCt., Bolang Mongondou gingen per saldo nogmaals 2 pCt. vooruit. Redjang Lebong vast op bevredigende exploitatieberichten.

	25 Aug.	30 Aug.	2 Sept.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank.....	188 $\frac{3}{4}$	188	188	— $\frac{3}{4}$
Holl. Bank v. Zuid-Amerika	129 $\frac{3}{4}$	125	125 $\frac{1}{2}$	— $4\frac{1}{4}$
Koloniale Bank.....	150	152	154	+ 4
Nationale Bankvereeniging	115	118	120	+ 5
A'damsche Superfosfaatfabr.	193	180	181	— 12
Insulinde Oliefabrieken ...	210	212 $\frac{1}{2}$	220	+ 10
Jäv. Mach.handel & Gas Mij.	31	45	45	+ 14
Ned. Scheepsbouw Mij.	199	193 $\frac{3}{4}$	195	— 4
Scholten's Aardapp.meelfabr.	241	250	250	+ 9
Stokvis & Zonen.....	221	250	249 $\frac{7}{8}$	+ 28 $\frac{1}{8}$
Vorstenlanden.....	226 $\frac{3}{4}$	223	222 $\frac{1}{2}$	— $4\frac{1}{4}$
Handelsvereen. A'dam ...	373 $\frac{3}{4}$	362 $\frac{1}{2}$	360	— 13 $\frac{3}{4}$
Internat. Cred. & Hand.ver.	210	215 $\frac{1}{4}$	220	+ 10
Temoeles Landbouw Mij....	552	575	575	+ 23
Aequator Mijnbouw Mij. ...	105	113 $\frac{3}{8}$	113 $\frac{3}{8}$	+ 8 $\frac{3}{8}$
Bolang Mongondou.....	155	159	157	+ 2
Geconsol. Holl. Petroleum..	193 $\frac{1}{2}$	181 $\frac{1}{8}$	184 $\frac{3}{4}$	— 8 $\frac{3}{4}$
Koninklijke.....	506 $\frac{1}{2}$	488 $\frac{1}{2}$	493 $\frac{3}{4}$	— 12 $\frac{3}{4}$
Orion.....	73 $\frac{1}{4}$	62	63	— 10 $\frac{1}{4}$
Steaua Romana.....	127 $\frac{1}{4}$	112 $\frac{1}{2}$	110	— 17 $\frac{1}{4}$
Amsterdam Rubber.....	198	194	196	— 2
A'dam Java Rubber.....	36 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{4}$	+ 1 $\frac{3}{4}$
Kendeng Lemboe.....	217 $\frac{1}{4}$	224 $\frac{3}{4}$	223	+ 5 $\frac{3}{4}$
Oost-Java Rubber.....	260 $\frac{1}{2}$	250	255 $\frac{1}{2}$	— 5
Serbadjadi.....	317 $\frac{1}{2}$	315	310	— 7 $\frac{1}{2}$
Holland-Amerika-Lijn ...	415 $\frac{1}{2}$	407	406 $\frac{1}{2}$	— 9
Holl. Stomb.....	178 $\frac{7}{8}$	173	175 $\frac{3}{4}$	— 3 $\frac{1}{8}$
Java-China-Japan-Lijn ...	167 $\frac{1}{2}$	162 $\frac{1}{2}$	164	— 3 $\frac{1}{2}$
Kon. Ned. Stoomboot ...	220	213 $\frac{1}{2}$	214 $\frac{3}{4}$	— 5 $\frac{1}{4}$
Oostzee.....	369	364 $\frac{3}{4}$	355	— 14

	25 Aug.	30 Aug.	2 Sept.	Rijzing of daling.
A'dam Deli	248 1/2	243	241	- 7 1/2
Besoeki	171 1/4	165	166	- 5 1/4
Senembah	537	530	530	- 7
A'dam Thee	66 1/2	65	62 3/8	- 4 1/8
Banjoewangi	78	82 1/2	86	+ 8
Holland Dakota Landbouw	50	59 7/8	59 3/4	+ 9 3/4
Steenkolenhandel Mij.	78	110	110	+ 32

Voor *Amerikaansche fondsen* was het animo niet groot, blijkbaar onder invloed van het dreigende conflict tusschen spoorwegarbeiders en de betrokken maatschappijen. Ondanks de goede verwachtingen, die men van het optreden van president Wilson om het conflict tot een goed einde te brengen koesterde, duurt de wrijving tusschen de partijen voort en Wilson's bemiddeling schijnt niet tot den gewenschten uitslag te leiden. Voor spoorwegwaarden was de grondtoon dientengevolge zwak, meer in 't bijzonder voor de hooggeprijsde shares. Voor enkele kleinere, meer speculatieve waarden, w.o. South Rails en Denver Rios bleef, waarschijnlijk op dekkingskopen, een vaste stemming gehandhaafd.

Van *Industrials* daarentegen, hoewel ook deze aanvankelijk neiging tot reactie toonden, konden Steels een verder hoogterecord 93% pCt. bereiken. Waarschijnlijk heeft de overweging, dat de uitbreiding van den oorlog tot verdere belangrijke bestellingen zal leiden, tot speculatieve aankopen in dit fonds gevoerd. Andere industriele soorten, o.m. Car & Foundry en Studebaker, wijzen vrij gevoelige verliezen aan, laatstgenoemden zelfs 5% pCt. (126 pCt. na 131 3/4 pCt.).

Voor *Int. Merc. Marine* was de tendenz gunstig doordien het reorganisatieplan zeer waarschijnlijk zonder belangrijke tegenkanting zal worden aanvaard. Prefs. verbeterden 4 1/4 pCt. tot 106 pCt. en gewone aandelen 6% pCt. tot 45 pCt.

Ook *Maxwells* monteerden krachtig tot 20 1/2 pCt. op de publicatie van het administratiekantoor, dat een bedrag van f 192.000 voor aankoop van restantbewijzen beschikbaar is. Deze laatste konden tot 86% pCt. verbeteren onder levendigen kooplust.

	25 Aug.	30 Aug.	2 Sept.	Rijzing of daling.
American Beet Sugar	85 1/4	83 3/8	83 3/8	- 1 7/8
American Car & Foundry.	65 1/10	63 3/8	64 3/4	- 5/10
American Hide & Leather.	95 1/10	56	56 7/8	+ 3/10
American Smelting	95 1/10	94	95 3/8	- 9/10
Anaconda Copper	175 3/4	173	175 7/8	+ 1/8
Central Leather	62 7/8	60*	60 1/2	- 3/8
Dominion Steel	54 3/4	53 7/8	53 3/8	- 1 1/8
Intern. Steel Pump	65	67	67 1/2	+ 2 1/2
Studebaker	131 3/4	127 1/4	126	- 5 3/4
United Cigar	50 9/10	49 1/8	48 3/4	- 1 3/10
U. S. Steel	92 1/8	91 3/8	93 3/8	+ 1 1/4
Atchison Topeka	103 3/4	104 7/8	104 7/10	+ 1 1/10
Chesapeake & Ohio	59 7/8	58	56 1/8	- 3 3/4
Cuba Railroad	97	96 3/4	96 3/4	- 1/4
Denver	15 3/10	15	15 3/8	+ 3/10
Erie	38 3/4	37 1/4	37 1/2	- 1 1/4
Kansas City Southern	26 1/8	25 5/8	25 15/10	- 3/10
Missouri Pacific	7 5/8	6 3/8	6 1/10	- 1 9/10
National Railway of Mexico	20 1/4	23 3/4	22	+ 1 3/4
Southern Railway	24 1/8	24 3/4	25	+ 7/8
Union Pacific	141 3/4	140	140 15/10	- 1 3/10
Intern. Merc. Mar. common.	38 3/10	42 3/10	44 15/10	+ 6 5/8
Intern. Merc. Mar. pref.	101 1/4	104 3/8	106	+ 4 3/4
Maxwell	14 3/10	18 1/8	19 9/10	+ 5 3/8

Het maakte ter beurze van *Londen* een goeden indruk, dat de nieuwe Engelsche 5 pCt. leening groot £ 50. miljoen een zeer gunstig onthaal in de Ver. Staten heeft gevonden: binnen twee dagen na de openstelling der inschrijving bleek zij reeds ruim overteekend. In het algemeen heeft Engeland tot dusver de oorlogslasten bestreden door leeningen op korten termijn, doch thans schijnt het niet ongeneigd een nieuwe belangrijke binnenlandsche leening te sluiten.

De *Berlijnsche* markt is onder den druk der Balkan-gebeurtenissen weinig opgewekt. Niettemin wordt alles in 't werk gesteld om de nieuwe oorlogsleening te doen slagen. Het Gemeentebestuur van Berlijn schrijft op deze vijfde leening voor Mk. 60 miljoen in, en talrijke andere belangrijke inschrijvingen komen reeds binnen. Naar te verwachten is zal de deelname van het neutrale buitenland in deze nieuwe leening niet van beteekenis zijn, tmeer waar de krijgskansen thans niet in het voordeel der Centralen schijnen.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

4 September 1916.

Tarwe. De markten zijn in de afgelopen week aan hevige schommelingen onderhevig geweest. Nadat aanvankelijk de Amerikaansche markten stegen tengevolge van berichten van vorst in Canada, had het bekend worden van de oorlogsverklaring van Roemenië een zeer scherpe daling tengevolge. Daar deze daling in de Engelsche markten gereedelijk gevolgd werd, scheen het, alsof de Engelsche consument reeds dadelijk een belangrijk, tastbaar voordeel van het deelnemen van Roemenië zou ontvangen. Reuter stond dadelijk gereed om het de wereld te verkondigen. Edoch, de hoop of de vrees dat de Dardanellen nu geopend zullen worden moge al dan niet gegrond zijn, het tijdstip waarop dit zal geschieden zal nog wel niet in de allernaaste toekomst liggen en in ieder geval zal het nog geruimen tijd duren voordat de Zwarte Zee West-Europa geregeld van graan zal kunnen voorzien. In Amerika heeft wederom een herstel der prijzen plaats gevonden en ten slotte sluit de markt niet zooveel lager dan een week geleden.

Het weder is in Europa zeer ongunstig geweest voor het binnenhalen der oogsten. In Frankrijk schijnt de oogst grootendeels binnen te zijn en de resultaten zijn zeer bevredigend, als men tenminste den kleinen uitzaai in aanmerking neemt. In ieder geval zal Frankrijk moeten voortgaan, groote hoeveelheden tarwe te importeerden. In Engeland, Nederland, Skandinavië en waarschijnlijk ook in Duitschland hebben de slagregens nogal schade veroorzaakt.

Buiten Europa waren de oogstberichten over het algemeen niet ongunstig, met uitzondering van Canada, waar zooals reeds vermeld, nu en dan vorst schade veroorzaakte. De oogst wordt aldaar op ongeveer 180.000.000 bushels tegen verleden jaar 400.000.000 bushels geschat, welke cijfers voor zichzelf spreken. Weliswaar was de vorige oogst abnormaal groot en is het overschot daarvan nog zeer aanzienlijk. In Argentinië viel voldoende regen; ook in de andere overzeesche landen waren de weersomstandigheden gunstig.

Maïs. Op zeer bescheiden schaal werden de fluctuaties van tarwe door maïs gevolgd. Er was geen oogenblik sprake van een zoo bodemloos flauwe markt als voor tarwe. Ofschoon het weer in Noord-Amerika en Argentinië gunstig was, had ten slotte toch geen daling plaats. De verschepingen waren tamelijk ruim, en tengevolge daarvan, maar vooral wegens de groote aanvoeren, liep de Engelsche markt terug, niettegenstaande de betere consumptievraag. Ofschoon er in den laatsten tijd meer is afgeladen, zal er voorloopig in Engeland nog wel geen sprake zijn van groote voorraden. In de eerste plaats moeten vooral de onzichtbare voorraden zeer klein geworden zijn, daar geruimen tijd zeer weinig werd aangevoerd. Bovendien neemt de vraag tegen den winter aanmerkelijk toe.

Gerst. Het aanbod is zeer gering, evenals de verschepingen. De markt was daardoor vast, maar tot de verhoogde vraagprijzen kwamen slechts weinig zaken tot stand. Indien het weer niet spoedig verbetert, vrees men in Engeland slechts weinig gerst te hebben, die geschikt is om te mouten.

Haver. Niettegenstaande de berichten betreffende den nieuwen Franschen haverogst zeer gunstig luiden, blijft de Fransche markt de belangrijkste en behalve naar Frankrijk en Italië hebben er slechts zelden groote verschepingen plaats.

Lijnzaad. De markten hadden een kalmer verloop. De vraag verminderde sterk in Engeland tengevolge van ruime Indische verschepingen en de trage markt voor lijnolie. Weliswaar stegen de prijzen van lijnkoeken aanzienlijk, maar dit was nog niet voldoende om de fabrikanten in staat te stellen, met voordeel te werken. Bovendien zijn de vooruitzichten zoowel in Noord- als in Zuid-Amerika beter. In Noord-Amerika is nu de zeer kritieke tijd aangebroken, waarin vorst alles beheerscht. Bij uitblijven daarvan is men geneigd, een grootere opbrengst te verwachten dan in het laatste officieele oogstbericht werd aangegeven.

Markten in Nederland.

De prijs van *tarwe* bleef nog steeds onveranderd, niettegenstaande de hooge markten in Noord-Amerika. De Regeering tracht een tegenwicht te vinden in een verdere vrachtverlaging der Nederlandsche stoomschepen, waarover onderhandelingen gaande zijn. Algemeen wordt geklaagd over gebrek aan bloem, hetgeen evenwel niet hetzelfde is als gebrek aan tarwe. Aangenomen mag worden, dat tengevolge van het tekort aan veevoeder en de hooge prijzen, die daarvoor te bedingen zijn, de zogenaamde afvalproducten een belangrijk grooter percentage van de tarwe vormen, dan het

geval zou zijn, indien de prijsverhouding van bloem tot veevoeder een meer normale was.

Voor September werd voor maïs 40 pCt. van de aangevraagde hoeveelheid toegewezen. Ten einde in het nijpend gebrek te voorzien, heeft men zoo spoedig mogelijk na aankomst een hoeveelheid haver gedistribueerd. Overigens vonden geen distributies van veevoeder plaats, en het zal nog wel eenigen tijd duren, voor men met de voorbereidende maatregelen gereed is. Van verschillende kanten worden nog pogingen aangewend om in de ontworpen regeling verandering te brengen, daar sommige categorieën van handelaren anders zouden worden uitgesloten.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires*)		
	Tarwe Sept.	Maïs Sept.	Haver Sept.	Tarwe Sept.	Maïs Sept.	Lijnz. Sept.
2 Sept. 1916	145	86 ^{3/4}	45 ^{3/4}	10,—	5,13	13,50
26 Aug. 1916	151 ^{3/4}	86	46 ^{7/8}	10,35	5,10	13,90
2 Sept. 1915	97 ^{3/4}	72 ^{3/4}	36 ^{3/8}	12,55	4,65	11,35
2 Sept. 1914	114 ^{3/4}	81 ^{3/8}	49 ^{3/4}	—	—	—
20 Juli 1914	82 ¹⁾	56 ^{3/8 1)}	36 ^{1/2 1)}	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

1) per Dec. 2) per Sept.

*) De noteeringen van Buenos Aires zijn van 31 en 24 Augustus.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	4 Sept.		28 Aug.		Soorten.	4 Sept.		28 Aug.	
	Tarwe	368 ¹⁾	368 ¹⁾	Haver 38 lb. white clipped		17,25 ¹⁾	17,25 ¹⁾	Western	nom.
Rogge No. 2	265 ¹⁾	265 ¹⁾	Maïs La Plata Gerst 46 lb. feeding	370 ¹⁾	370 ¹⁾	Amer. van La Plata-zaad	168 ¹⁾	168 ¹⁾	Lijnzaad La Plata
							540,—	540,—	

1) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1.000 kilo's.

Artikelen	Rotterdam		Amsterdam	
	27/8—2/9 1916	Sedert 1 Jan. '16	27/8—2/9 1916	Sedert 1 Jan. '16
Tarwe	65.137	1099.188	2.900	18.793
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	11.467	592.576	—	—
Rogge	498	17.139	—	—
Boekweit	1.072	9.762	—	503
Maïs	38.787	319.336	12.870	106.988
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	—	56.495	—	—
Gerst	10.029	72.268	5.380	9.929
Haver	1.720	29.106	—	4.218
Lijnzaad	20.350	79.212	—	34.020
Lijnkoecken	11.160	110.599	300	5.735
Tarwemeel	4.195	17.540	—	—
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	—	1.261	—	—

METALEN.

IJZER EN STAAL.

Engeland. De ruwijzermarkt is in de afgelopen week kalm geweest, met het oog op het voortdurend beslagleggen op de uitvoeren naar neutrale landen. Toch kwamen eenige zaken tot stand voor de Geallieerden. De aanvoeren zijn nog steeds verre van overvloedig en een vermeerdering van de productie, voornamelijk voor haematiet, zou algemeen met vreugde begroet worden. De productie wordt zoo voordeelrijk mogelijk verdeeld.

Een nieuw prijstarief is door het Gouvernement aan de fabrieken in de Midlands toegestaan, zooals in Staffordshire, Shropshire, Worcestershire en Northamptonshire. Andere districten zullen geen voordeel trekken uit deze nieuwe prijsregeling. De verhooging in prijs bedraagt gemiddeld 5/— per ton en sluit soorten als giet-, smeed- en basis ruwijzer in.

Duitschland. De toenemende bedrijvigheid op de gevechtsterreinen doet de vraag naar oorlogsmateriaal toenemen, zoodat alle orders voor particuliere rekening veronachtzaamd worden.

Het gebrek aan bekwaame werklieden treedt sterker op den voorgrond, zoodat het bijna onmogelijk is, de productie te vermeerderen.

Amerika. Niettegenstaande de talrijke complicaties wordt verwacht, dat de productie van ruw-ijzer en staalmaterialen gedurende Augustus niet minder zal zijn dan die van de vorige maand.

De vraag der binnenlandsche verbruikers naar afgewerkte staal voor levering in 1917 is niet zoo levendig, doch de koopers zijn geneigd een premie te betalen voor spoedige levering.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	IJzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
1 Sept. 1916..	nom.	110.-/-	170.5/-	31.-/-	49.-/-
25 Aug. 1916..	nom.	110.-/-	171.-/-	30.7/6	58.-/-
3 Sept. 1915..	64/10	67.12/6	154.-/-	23.2.6	74.-/-
4 Sept. 1914..	51/6	56.10/-	—	—	—
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

STEENKOLEN.

De Beurs van Londen was slechts matig bezocht en weinig zaken kwamen tot stand. In den toestand trad geen verbetering van belang in en niettegenstaande het feit, dat de mijnen prijzen vragen, die blijkbaar boven den Londenschen standaard zijn, bestaat er geen moeilijkheid, over eenig overschot in andere richtingen te beschikken.

Beste huishoudkolen zijn zeer schaarsch en tweede kwaliteiten zijn verre van overvloedig. De vraag naar stoomkolen is ook zeer groot.

KATOEN.

NOTEERINGEN VOOR LOCO-KATOEN.

(Middling Uplands.)

	1 Sept. '16	25 Aug. '16	18 Aug. '16	1 Sept. '15	1 Sept. '14
New York	16,30 c	15,85 c	14,40 c	9,75 c	11,— c
Liverpool	9,90 d	9,42 d	8,86 d	5,94 d	6,20 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizentallen balen.)

	1 Aug. '16 tot 1 Sept. '16	Overeenkomstige perioden	
		1915—'16	1914—'15
Ontvangsten Gulf-Havens..	205	81	44
„ Atlant. Havens	122	63	19
Uitvoer naar Gr. Britannië	145	40	9
„ „ 't Vasteland.	194	104	15
„ „ Japan etc...	29	18	—

Voorraden in duizentallen	25 Aug. '16	25 Aug. '15	25 Aug. '14
Amerik. havens	412	672	225
Binnenland	265	431	112
New York	80	226	90
New Orleans	79	119	52
Liverpool	678	1252	890

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester dd. 23 Augustus 1916.

Sedert den Fransch-Duitschen oorlog van 1870/1 heeft de notering van middling Amerikaansche katoen te Liverpool geen 9 pence kunnen bereiken; gisteren was de markt echter toet 9,00 pence gestegen, terwijl de verkoopen 7350 balen bedroegen, wat onder deze omstandigheden zeker hoog genoemd mag worden. De slechte oogstberichten bleven de geheele week aanhouden en de prijzen zijn dan ook geregeld gestegen. Zonder twijfel hebben alle blanco-verkoopters slechte zaken gemaakt, daar het Zuiden ook zeer vasthoudend blijft en van daar slechts weinig katoen wordt aangeboden. Totdat deze blanco-verkoopters gedekt zijn, zullen de hevige fluctuaties zeker aanhouden, terwijl ook weer hogere vrachtprijzen verwacht worden, zoodat wij waarschijnlijk voorloopig wel hoge katoenprijzen zullen zien. Na de sterke reizing had gisteren een kleine reactie plaats en de prijzen zijn ongeveer 10 punten gedaald. Men meent, dat bij deze hoge prijzen de export wel zal verminderen en het Zuiden dan misschien wel gedwongen zal worden, een gedeelte van zijn voorraad te liquideeren. Doordat de stijging speciaal betrekking had op de vroegere maanden, is het verschil tusschen Augustus/September en Januari/Februari

weer circa 10 punten toegenomen. Egyptische katoen, hoewel goed gevraagd, is weinig in prijs veranderd. De wekelijkse ontvangsten zijn ongeveer dubbel zoo groot als verleden jaar.

De vlugge stijging van katoenprijzen trof samen met een zeer geringe vraag naar garens, zoodat nu bijna geen zaken meer worden gedaan. Spinners vragen $\frac{1}{4}$ à $\frac{3}{8}$ pence meer dan een week geleden, zoodat de noteringen nu ongeveer 1 penny hooger zijn dan in het begin der maand. De binnenslandsche vraag is iets toegenomen en belangrijker beter dan de vraag voor export. De moeilijkheid om licenses, speciaal voor Zweden, te verkrijgen neemt toe en daar nog groote orders tot betrekkelijk lage prijzen loopen, toonen koopers weinig belangstelling voor nieuwe zaken. Bombay heeft eenige flinke orders geplaatst, speciaal in 30/2 en 40/2 ruw en gebleekt, tegen een prijs van plm. $\frac{5}{8}$ pence boven de noteringen van Juli. Egyptische garens zijn eveneens duurder en spinners van deze soort hebben hun marge eenigszins kunnen verbeteren. Voor nieuwe zaken in Egyptische garens brengt dikwijls de gevraagde levering groote moeilijkheden.

De doekmarkt is vrij gunstig en hoewel er nog een goede vraag is, houdt de voortdurende stijging van katoenprijzen vele nieuwe zaken tegen. In fijne goederen om te bleeken of te drukken is nogal wat gedaan en fabrikanten daarvan zijn thans in een betere positie dan sedert maanden het geval is geweest. Ook voor dhooties en ruwe shirtings is meer vraag, hoewel daarin tot nu toe niet veel gedaan is. Die overzeesche markten, welke zoo geruimen tijd niet gekocht hebben, beginnen thans te beseffen, dat zij voor hun behoefte aan manufacturen voortaan veel hogere prijzen zullen hebben te betalen. De berichten van Engelsch-Indië luiden gunstig en het is wel jammer, dat deze verbetering wat laat komt, nu de kostprijzen in korten tijd zoo belangrijk zijn gestegen.

WOL.

Te Bradford is het iets levendiger geworden. Weliswaar zijn de prijzen geheel onveranderd bij de vorige weken, maar de vraag neemt merkbaar toe, vooral voor „low crossbred tops“.

Noteeringen te Bradford:

Data	64 average	Colonial carded			
		56	50	46	40
1 September 1916....	53	39	32 $\frac{1}{2}$	27 $\frac{1}{2}$	25
25 Augustus 1916....	53	39	32 $\frac{1}{2}$	27 $\frac{1}{2}$	25
1 September 1915....	40	33	28 $\frac{1}{2}$	25 $\frac{1}{2}$	23 $\frac{1}{2}$

SUIKER.

Aan onze Bietsuikermarkt was de stemming gedurende de afgelopen week over het algemeen flauw. Zoowel fabrikanten en raffinadeurs alsook speculanten namen een afwachtende houding aan, zoodat de waarde van Oct./Dec.-levering van f 26 $\frac{15}{16}$ terugliep tot f 26 $\frac{5}{8}$.

F. O. Licht bericht, dat het weder door den regenval in de lagere streken van Duitschland niet naar wensch geweest is. Weliswaar is het gewicht der bieten wat toegenomen, maar het suikergehalte onderging geen verbetering en hier en daar werd zelfs een achteruitgang geconstateerd. Zal de achterstand nog geheel ingehaald worden, dan moet nu een droge zonnige periode intreden. Dit laatste geldt ook voor Oostenrijk-Hongarije.

Op Java bleef de markt betrekkelijk kalm gestemd en wij vernamen geen afdoeningen van beteekenis. De maalresultaten van 94 fabrieken per 15 Aug. toonen in doorsnee ruim 18 $\frac{3}{4}$ % meer suiker aan dan verleden jaar. Het is te betreuren, dat een onzer grootste cultuur-banken nog steeds niet het goede voorbeeld van andere instellingen volgt, die zich de maalresultaten geregeld telegrafisch laten opgeven. Wij zouden dan nog een twintigtal fabrieken bij deze opgave kunnen voegen en zoo doende een nog zuiverder op to date overzicht over de ontwikkeling van den Java-oogst krijgen. Enkele fabrieken hebben de campagne van dit jaar reeds beëindigd en zijn uiterst tevreden over de behaalde resultaten.

De Amerikaansche markt vertoonde een scherpe daling, welke elders in dit nummer wordt besproken. De aanvoeren in Amerika bedroegen 41.000 tons, de versmeltingen 49.000 tons en de voorraad 258.000 tons tegen 303.000 tons en 328.500 tons in de beide voorgaande jaren.

Op de Londensche markt werden Cuba-centrifugals op 30 Aug. met 17/3 S. f. o. b. Cuba voor Sept.-afschep en

met 14/9 S. voor Maart-afschep genoteerd, doch overigens heeft de Amerikaansche daling geen invloed gehad op de hooge verkoopprijzen van de Sugar-Commission, die tot dusver ten volle gehandhaafd bleven. De officieele noteringen te Londen voor American granulated en witte Java's waren resp. 28/- S. f. o. b. New York en 22/- S. f. o. b. Java, en het zal van de verdere ontwikkeling der Amerikaansche markt afhangen in hoeverre deze beide noteringen gewijzigd zullen worden.

De Engelsche import-statistiek, vergeleken bij verleden jaar, is a.v.:

Import in alle havens			
	1916	1915	Toename
van 1 Jan. t/m 26 Aug.			
Ruwe suiker	735.786	654.787	80.999 tons
Geraff. „	317.469	298.748	18.721 „
Totaal..	1.053.255	953.535	99.720 tons

De Cuba-statistiek, die wij heden wat uitvoeriger kunnen weergeven, luidt:

	1916	1915	1914
Aanvoer der week t/m			
27 Augustus	9.828	17.400	16.000 tons
Totaal-sedert 1 Dec. ...	2.954.843	2.476.869	2.529.528 „
Export naar U.K. 1/1-3/8	468.312	271.840	209.319 „
Exp. n. Frankr. 1/1-3/8	110.067	5.895	32.988 „
Voorraad op 28 Aug. ...	396.000	386.000	238.000 „
Werkende fabrieken ..	3	4	2

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Java: fob.	Americ. Granu- lated fob.	
1 Sept. 1916....	f 26 $\frac{21}{32}$	47/1 $\frac{1}{2}$	22/-	28/6	4,89
25 Aug. 1916....	„ 26 $\frac{7}{8}$	47/1 $\frac{1}{2}$	22/3	28/3	5,52
1 Sept. 1915....	„ 19 $\frac{7}{32}$	31/-	20/-	—	4,77
1 „ 1914....	„ 13	33/6	—	—	6,02
21 Juli 1914....	„ 11 $\frac{13}{32}$	18/-	—	—	3,26

RUBBER.

De markt voor Plantagesoorten was in de afgelopen week kalm. De aanvoeren waren niet groot en geen belangrijke transacties in loco vonden plaats. Ook voor de verdere termijnen bleef de omzet beperkt.

Bijzondere aandacht trekt nog altijd de markt voor Parasoorten. De stemming blijft zeer vast en de prijzen stegen tot 3/2. Nadat alle „shorts“ voor Augustus levering waren gedekt, daalden de prijzen wel eenigszins, doch de vaste stemming kreeg spoedig weder de overhand en de week sluit op 3/2.

Slotnoteeringen:

Prima Hevea Crepe loco	2/2 $\frac{3}{4}$	einde vorige week	2/3 $\frac{1}{2}$
„ „ „	Septemb. 2/2 $\frac{3}{4}$	„ „ „	2/3 $\frac{3}{4}$
„ „ „	Oct./Dec. 2/4 $\frac{1}{4}$	„ „ „	2/4 $\frac{1}{2}$
„ „ „	Jan./Juni 2/4 $\frac{1}{2}$	„ „ „	2/4 $\frac{3}{4}$
Smoked Sheets $\frac{1}{4}$ d. minder	„ „ „	„ „ „	$\frac{1}{4}$ d. mind.
Hard cure fine Para loco..	3/2	„ „ „	3/-

KOFFIE.

(Uit het Mailbericht van de Makelaars G. Duing & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Over Ned.-Indische koffie valt slechts te herhalen dat voor het betrekkelijk weinige, dat van tijd tot tijd wordt aangeboden, goede kooplust blijft bestaan. En wat N. O. T.-soorten aangaat, zoo is eindelijk medegedeeld dat connossementen worden afgeteekend. Voor hoeveel balen dat het geval zal zijn, is niet officieel bekend, doch officieus wordt vernomen dat ca. 45.000 balen Santos en Afrika, benevens ettelijke partijen van Londen en Havre, zullen worden vrijgegeven. Welken invloed dit op de notering van Superior Santos, die middelerwijl van 44 $\frac{1}{2}$ c. op 45 c. kwam, zal hebben, moet afgewacht worden.

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
2 Sept. 1916	290.000	6525	2.003.000	6900	12 $\frac{3}{8}$
26 Aug. 1916	340.000	6525	1.802.000	6800	12 $\frac{5}{8}$
2 Sept. 1915	343.000	4825	1.932.000	5500	12 $\frac{11}{16}$
24 Juli 1914	353.000	4900	889.000	5700	16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli
2 Sept. 1916 ..	55.000	419.000	317.000	2.691.000
2 Sept. 1915 ..	84.000	594.000	312.000	3.065.000

VETTEN EN OLIËN.

Oleo-Margarine. In het begin der afgeloo-
pen week werden op September-Aflading van Amerika „Extra's" ad
f 89,— en mooie 2e kwaliteit ad f 87,— gedaan. Voor
„Extra's" werden verder nog f 89,— geboden, maar onder
f 91,— tot f 91³/₄ was niets meer te koop.

Premier-Jus. Men wil voor Noord-Amerikaansche
„Extra's" f 84,— besteden. Zuid-Amerikaansche 2e soorten
werden op September-aflading gedaan bij partij ad f 75,—
Voor 1e soort wordt f 77¹/₂ verlangd.

Muttonjus. Hierin is afgesloten ad f 71,— September-
aflading; thans verlangt men f 72,— terwijl verder f 71,—
geboden wordt.

Neutrallard. Noteering op aflading van Amerika:
f 91,—/90,—.

Imitatie-Neutrallard noteert op aflading ca.
f 89,—/88,—.

Katoenzaad-Olie. Biedingen van f 58,— voor Butteroil
c.i.f. Rotterdam werden geweigerd met tegen-offerte ad \$ 11,—
en \$ 11,27 per 100 Amerik. lb. „kost-vracht Rotterdam"
(gelijkstaande met ca. f 58³/₄/59,—).

Neutraal Cocosvet noteert onveranderd f 76,— voor
prompte levering.

COPRA.

De markt was deze week onveranderd kalm gestemd en er
ging weinig om. Voor Java f. m. s. werd ca f 37¹/₈ geboden,
doch er werd niet onder f 38¹/₂ geoffreerd. Molukken telquel
werd tot f 35⁵/₈ gedaan.

Ceylon cif. Londen £ 31.10.— en cif. Marseille £ 35.—
koopers.

NOTEERINGEN.

Java f. m. s.

2 September 1916....	f 37 ¹ / ₈	} N. O. T. condities.
26 Augustus 1916....	„ 37 ¹ / ₈	
2 September 1915....	„ 29	
2 September 1914....	„ 31 ¹ / ₂	
20-25 Juli 1914....	„ 28 ¹ / ₂	

VERKEERSWEZEN.

BEVRACHTINGEN.

2 Sept. 1916. Voor Noord-Amerika vonden slechts weinig
bevrachtingen plaats; belanghebbenden wachten het resul-
taat af van de bemoeiingen van President Wilson in de dreig-
ende spoorwegstaking. Reeders toonden meer belangstelling
voor Engelsch Indië, waar een betrekkelijk groot aantal
schepen afgesloten werd van Karachi naar Europa op basis
van ca. 120/— per ton d.w. Zuid-Amerikavrachten vertoon-
den eenige neiging tot dalen.

Het deelnemen van Rumenië aan den oorlog had geen
invloed op de vrachtenmarkt; wel wordt in de Entente-
landen verwacht, dat daardoor opening van de Dardanellen en
verschepping van de Zwarte Zee in afzienbaren tijd mogelijk
zal zijn.

Kolenvrachten waren flauw gestemd. De oorzaak hiervan
moet worden toegeschreven aan het feit, dat de autoriteiten
belangrijke hoeveelheden kolen noodig hadden, waardoor
voor den handel slechts weinig beschikbaar bleef. Ook wilden
bevrachters wachten tot maximumvrachten naar de Middel-
landsche Zeehavens vastgesteld zijn. Naar verluidt wordt de
basis Cardiff/Genua 62/6, Marseille 60/—, van de Tyne 5/—
extra.

Naar Nederland worden weinig bevrachtingen gemeld.
Tengevolge van het lange vasthouden van een aantal naar
Nederland bestemde schepen door de Britsche autoriteiten,
is het gebrek aan ruimte nog nijpender geworden. De regeer-
ing legt thans beslag op alle booten boven 2000 ton voor
graan en veevoeder en betaalt daarvoor zeer verlaagde
vrachten, welke door de oorlogsvrienden betaald worden. Er
is eenige vraag naar scheepsvrachten voor meel, vetten, lijn-
zaad, etc. tot hooge vrachttijfers, t.w. ca. f 90,— per ton
van Noord-Amerika en ca. f 115,— van Zuid-Amerika, doch
Nederlandsche schepen kunnen daarvan op 't oogenblik niet
profiteeren.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
28 A./2 Sept. '16	—	—	f 15	11/9	f 105	152/3
21/26 Aug. 1916	—	—	f 15	11/10 ¹ / ₂	—	156/6
30 A./4 Sept. '15	—	—	9/9	9/3	70/—	62/6
31 A./5 Sept. '14	—	8/-	—	2/4 ¹ / ₂	—	14/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oosth. Engeland (mijn- stutten)	Holland (pitch- pine)	Engeland (pitch- pine)
28 Aug./2 Sept. 1916 ..	—	—	—	—
21/26 Augustus 1916 ..	—	—	—	510/-
30 Aug./4 Sept. 1915 ..	—	—	f 115,—	—
31 Aug./5 Sept. 1914 ..	—	—	—	90/-
Juli 1914 ..	f 12,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middles- bro'	Cartha- gena Middles- bro'	Grieken- land Middles- bro'	Poti Middles- bro'
28 Aug./2 Sept. 1916 ..	18/6	19/-	—	—
21/26 Augustus 1916 ..	18/6	19/-	—	—
30 Aug./4 Sept. 1915 ..	12/-	13/6	—	—
31 Aug./5 Sept. 1914 ..	4/10	5/4 ¹ / ₂	6/1 ¹ / ₂	—
Juli 1914 ..	4/3	5/4 ¹ / ₂	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Cron- stadt
28 A./2 Sept.'16	34/-	62/10	60/-	37/6	f 6,50	—
21/26 Aug. '16	34/-	63/6	62/6	—	„ 6,50	—
30 A./4 Sept.'15	fr 26,—	30/-	32/4 ¹ / ₂	—	„ 6,—	—
31 A./5 Sept.'14	„ 6,—	7/-	7/6	14/6	5/3	—
Juli '14	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Burmah West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili. West Europa (salpeter)
28 Aug./2 Sept. 1916 ..	130/-	—	—	—
21/26 Augustus 1916 ..	130/-	150/-	—	—
30 Aug./4 Sept. 1915 ..	52/-	—	—	58/— 1)
31 Aug./5 Sept. 1914 ..	19/-	30/-	27/6	20/6
Juli 1914 ..	14/6	16/3	25/-	22/3

1) Per zeilschip.

RIJNVRACTEN.

Er heeft in de afgeloo-
pen week een buitengewone bedrij-
vigheid in de haven geheerscht. Tengevolge van het vrijlaten
der in Engeland opgehouden graanschepen kwamen ongeveer
gelijktijdig een groot aantal graanschepen hier aan, welke
anders over verschillende weken verdeeld zouden zijn gear-
riveerd. Een groote vraag naar lichterschepen was hiervan
het gevolg en honderden lichters zijn voor graan aangenomen.

Onder de schipperij zijn stemmen opgegaan om te vrachten
van deze tijdelijke drukte gebruik te maken en voor het
regeringsgraan hogere liggelden te verlangen. Daaraan
werd echter niet toegegeven.

Voor particuliere reizen werden hogere vrachten betaald.

VRACHTEN TĒ ROTTERDAM.

(in Gld. per 2000 K.G.)

Data	Erts nr. Ruhrhavens		Mussale goed. Boven- rijn	Waterstand
	1/4 lostijd	1/2 lostijd		
28 Aug./2 Sept. 1916 ..	—	—	—	gunstig
21-26 Aug. 1916 ..	0,27 ¹ / ₂	0,37 ¹ / ₂	—	gunstig
30 Aug./4 Sept. 1915 ..	0,30	0,40	—	gunstig
31 Aug./5 Sept. 1914 ..	0,40	0,50	1,35	gunstig
20-24 Juli 1914 ..	0,60	0,70	1,05	gunstig

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1836

ROTTERDAM

Boll & Dunlop's Distilleerderij, Rotterdam

OPGERICHT ANNO 1821

Agenten, de Heeren: JACOBSON, VAN DEN BERG & Co., Semarang,
Soerabaya, Batavia, Cheribon
VAN NIE & Co., Medan, Deli
HESTERMAN & Co., Menado
NICHOLAS RATH & Co., New York

De Erven de Wed. J. van Nelle
ROTTERDAM

Tabaks- en Sigarenfabrieken
Koffiebranderij - Theehandel

VAN RIJN & CO
UTRECHT — POSTBUS 40

EENIGE FABRIKANTEN
VAN DE UTRECHTSCHÉ

FIJNE TAFELMOSTERD

Scheepvaart- en Steenkolen-Maatschappij --- Rotterdam

Filialen: AMSTERDAM — IJMUIDEN — LEEUWARDEN — HARLINGEN

ENGELSCHÉ STEENKOLEN

GEREGELDE LIJNEN:

ROTTERDAM—LEITH

AMSTERDAM—NEWCASTLE o/T.

HARLINGEN—GOOLE

GEBR. VAN UDEN

ROTTERDAM - AMSTERDAM - ZAANDAM

Reeders en Cargadoors
Bevrachtingsagenten - Expeditie
KOOP en VERKOOP VAN SCHEPEN
Telegram-Adres: „VANUDEN”

NAAMLÖÖZE VENNOOTSCHAP

Vereenigde Indische Cultuur Ondernemingen

GEVESTIGD TE 's-GRAVENHAGE

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL *f* 10.000.000,—

waarvan geplaatst en volgestort *f* 3.500.000,—.

UITGIFTE VAN

f 1.500.000,— 6 pCt. Obligatiën aan Toonder

aflosbaar à pari in ten hoogste 20 jaren, aanvangende in 1917, verdeeld in 1500 stukken van *f* 1000,— elk.

De Rotterdamse Bankvereniging bericht, dat de inschrijving op bovengenoemde *f* 1.500.000,— 6 pCt. Obligatiën op

DINSDAG 12 SEPTEMBER 1916

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur

is opengesteld bij hare kantoren te ROTTERDAM, AMSTERDAM en 's-GRAVENHAGE tot den koers van 100 pCt.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten, alsmede exemplaren der statuten, zijn bij de inschrijvingskantoren verkrijgbaar. — Concept der trustacte ligt aldaar ter inzage.

ROTTERDAM, 6 September 1916.